СОДРЖИНА НА УПАТСТВОТО

А.ВОВЕД 2
Што е ИПАРД 2

Б.МЕРКА 302– ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА И РАЗВОЈ НА РУРАЛНИ ЕКОНОМСКИ АКТИВНОСТИ 2
Приоритетни сектори во мерка 302 3
Прифатливи проекти и прифатливи трошоци по тип на инвестиции 4
Општи услови за корисници 51

В. ГЕНЕРАЛНИ НАПОМЕНИ 59
Општи прифатливи трошоци 60
Неприфатливи трошоци 61

Г. ПОСТАПКА ПРЕД АФПЗРР 62
Поднесување на барање 62
Обработка на барање и избор на корисници 64
Склучување на договор 64
Обработка на барање за исплата и постапка за одобрување на исплата 64

Д. ОСТАНАТИ ПРИЛОЗИ 67

А.ВОВЕД

Што е ИПАРД

Инструментот за претпристапна помош на Европската Унија наменет за рурален развој (ИПАРД) е петта компонента на ИПА, со која се обезбедува финансиска помош за одржливо земјоделство и рурален развој, од аспект на подготовките за Заедничката земјоделска политика (ЗЗП) на ЕУ и инструментите за нејзино спроведување, поточно правилата за финансирање од Европскиот Фонд за земјоделство и рурален развој (ЕАРДФ), како и прилагодување на земјоделскиот сектор кон правилата и стандардите кои важат на Заедничкиот Пазар на ЕУ.

Б.МЕРКА 302– ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА И РАЗВОЈ НА РУРАЛНИ ЕКОНОМСКИ АКТИВНОСТИ

Инвестициите насочени кон развој и финансирање на алтернативни економски активности во руралните средини вклучувајќи алтернативни економски активности на земјоделските стопанства, што ќе обезбеди разновидност на фармските приходи кои во моментов се зависни исклучиво од земјоделството, поддршка за производство на специјалитети од храна со карактеристичен традиционален вкус, унапредување на руралниот туризам вреднување на природните предности и традиционални аспекти на руралните заедници и промоција на занаетчиството фокусирано на ракотворни активности и услужни занаети, со што ќе се придонесе за зголемување на конкурентноста и додадената вредност на руралните економии, подобрување на квалитетот на животот и создавање на нови работни места.

Цели на мерката

Главната цел на оваа мерка е да придонесе во создавањето на нови работни места и задржувањето на веќе постоечките, преку развој на активности за микро бизниси, а со тоа и подигнување на нивото на економската активност во руралните средини и запирање на раселувањето на населението од руралните средини. Поддршката за овој приоритет исто така ќе придонесе кон постигнување на подобар квалитет на живот на поширок круг на корисници во руралните средини.

Приоритетни сектори во мерка 302

Приоритет ќе биде даден на инвестициите за создавање и развој на микро и мали бизниси во руралните области поврзани со преработката на храна, не-прехрамбени производствени активности, воведување на нови алтернативни земјоделското производство на земјоделско стопанство и обезбедување на земјоделски услуги, занаети и рурален туризам.

3021: Група на инвестиции за воспоставување и подобрување на неземјоделските производствени активности во руралните средини:

Типови на инвестиции:

30211: Создавање на мали капацитети за производство на храна,

30212: Создавање на активности за непрехрамбени активности,

30213: Воспоставување и модернизација на откупни центри за шумски производи,

30214: Промовирање на традиционални занаети,

30215: Поддршка за услужни дејности во руралните услуги (неземјоделски услуги)

3022: Група на инвестиции за диверзификација на земјоделските приходи:

Типови на инвестиции:

30221:Воведување на алтернативни системи за земјоделско производство,

3023: Група на инвестиции за обезбедување на земјоделски услуги во рурални средини:

Типови на инвестиции:

30231: Инвестиции за воспоставување на „Машински прстени“,

30232: Воспоставување и унапредување на приватните ветеринарни услуги,

3024: Група на инвестиции за промоција на руралниот туризам:

Типови на инвестиции:

30241: Изградба / реконструкција и модернизација на објектите за рурален туризам,

30242: Изградба / реконструкција и модернизација на капацитети за сместување на отворено

Прифатливи проекти и прифатливи трошоци по тип на инвестиции

Тип на инвестиција 30211

СОЗДАВАЊЕ НА МАЛИ КАПАЦИТЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНА

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции во производство на традиционални прехранбени производи согласно производствените активности и производи кои се наведени во Прилог 1 – "Список на прифатливи активности за преработка на храна".
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 6 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30211.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност на храна – (Потврда за регистриран оператор со храна – Агенција за храна и ветеринарство, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)
- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

Напомена:

Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за

безбедност на храна како и стандардите за безбедност и здравје на работа.

- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина, А/Б интегрирана еколошка дозвола или поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола – Единица на локална самоуправа или Министерство за животна средина).

  Напомена:
  Доколку Барателот во моментот на поднесуваљ на Барањето за финансиска поддршка за мерка 302, има поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола, во тој случај Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави А или Б интегрирана еколошка дозвола.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 750.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Земјоделско стопанство
2. Трговско друштво / трговец поединец
3. Задруга
4. Занаетчија

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од занаетчија во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО треба да биде регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој (Сл. Весник на РМ бр. 49/2010, 53/2011, 126/2012, 15/2013, 69/2013, 106/2013, 177/2014).

Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано како физичко лице за вршење на дополнителна дејност - земјоделство, како индивидуален земјоделец согласно Закон за пензиското и инвалидското осигурување односно Законор за вршење на земјоделска дејност или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

Семејните Земјоделските стопанства можат да вршат дополнителна дејност доколку се регистрирани за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство издадено од страна на МЗШВ.
Решение за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се стекнува доколку се исполнети условите за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема и доколку дејноста е во согласност со одобрените видови на дејности кои можат да се вршат како дополнителна дејност

- Правилникот за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема за вршење на дополнителната дејност на семејното земјоделско стопанство (Службен весник на РМ бр.96/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.
- Уредба за видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на Семејните земјоделски стопанства и нивниот обем (Службен весник на РМ бр.111/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

Доколку Семејното земјоделско стопанство започнува со вршење на дополнителна дејност, во тој случај Решението за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се доставува на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

КРИЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице на земјоделското стопанство треба да достави соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование - диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да доставaт потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

2. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013,

187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>
Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Барателот потребно е да се достави доказ за знаења за безбедност на храната на вработените лица кои работат во производните објекти кои се предмет на инвестицијата (согласно Листата на вработени која се доставува во прилог на Барањето), односно:

I) Доказ за завршено средно или високо образование:

Завршено високо образование

- Факултет за медицина
- Факултет за ветеринарна медицина
- Технолошко-металуршки – технологија на храна
- Природно-математички факултет - биологија или хемија
- Земјоделски науки и храна

Завршено средно образование:

- Средно ветеринарно училиште
- Средно медицинско училиште
- Средно стручно образование-прехрамбен смер
- Средно угостителско училиште

II) Сертификат за завршена обука за хигиена на храна и заштита на животната средина за вработените лицата кои работат во производните објекти кои се предмет на инвестицијата – (ЈЗУ Институт за јавно здравје, Центрите за јавно здравје низ Република Македонија или други правни и физички лица за спроведување на обука овластени од страна на Агенција за храна и ветеринарство), доколку истите немаат завршено соодветно образование наведени во точка а).

Напомена:
Доколку барателот не поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот не се врши соодветната дејност Барателот треба да достави доказ за соодветно образование или стручна оспособеност по реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

3. БАРАТЕЛОТ – ЗАДРУГА основана согласно Законот за Задруги (Сл. Весник на Рм. Бр. 54/2002, 84/2005) и регистрирана во Централниот регистар на Република Македонија. Предложената инвестиција треба да биде во согласност со целите на задругата а кои се наведени во статуот на задругата.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Барателот потребно е да достави доказ за знаења за безбедност на храната, на лицата вработени во бизнисот со храна, односно:

I. Доказ за завршено средно или високо образование:

Завршено високо образование

- Факултет за медицина

- Факултет за ветеринарна медицина
- Технолошко-металуршки – технологија на храна
- Природно-математички факултет - биологија или хемија
- Земјоделски науки и храна

<u>Завршено средно образование:</u>

- Средно ветеринарно училиште
- Средно медицинско училиште
- Средно стручно образование-прехрамбен смер
- Средно угостителско училиште

II. Сертификат за завршена обука за хигиена на храна и заштита на животната средина за вработените лицата кои работат во производните објекти кои се предмет на инвестицијата – (ЈЗУ Институт за јавно здравје, Центрите за јавно здравје низ Република Македонија или други правни и физички лица за спроведување на обука овластени од страна на Агенција за храна и ветеринарство), доколку истите немаат завршено соодветно образование наведени во точка а).

<u>Напомена:</u>
Доколку барателот не поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот не се врши соодветната дејност Барателот треба да достави доказ за соодветно образование или стручна оспособеност по реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

4. БАРАТЕЛОТ – ЗАНАЕТЧИЈА регистриран согласно Законот за вршење на занаетчиска дејност (Сл. Весник на РМ 62/2004, 55/2007, 115/2010, 36/2011 и 164/2013) во Регистарот на Занаетчии за вршење на соодветната дејност (предмет на инвестицијата) кои задолжително се вршат во затворени простории.
Инвестицијата треба да се рализира во деловниот објект кој е регистриран во Регистарот на занаетчии за вршење на соодветната занаетчиска дејност .

Инвестициите поднесени од страна на занаетчија треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на занаетчиска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 87/04).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ).

Тип на инвестиција 30212

СОЗДАВАЊЕ НА АКТИВНОСТИ ЗА НЕПРЕХРАМБЕНИ АКТИВНОСТИ

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции во производство на непрехранбени производи согласно производствените активности и производи кои се наведени во Прилог 2 – "Список на прифатливи активности за преработка на непрехрамбени производи".
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 7 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30212.

СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИУМИ

Инвестиции во производство на готова храна за животни на фарма (домашни животни) или домашни миленици.

- Барателот при поднесување на Барањето за користење на средсва од ИПАРД ПРОГРМАТА 2007 – 2013 за инвестиции во производство на готова храна за животни на фарма (домашни животни) или домашни миленици треба да биде регистриран во Агенција за Храна и Ветерина доколку поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност, односно за инвестиции во воспоставување на нови производни капацитети Барателот треба да биде регистриран во Агенција за Храна и Ветерина на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.
- Во случај на инвестиции во капацитети за производство на медицирана храна за животни барателот потребно е да обезбеди дека е вработено најмалку едно стручно лице со завршен VII/1 степен стручна подготовка – Факултет за ветеринарна медицина.

Инвестиции во производство на етерични масла / парфеми и тоалетни препарати / фармацевтски препарати.

- Во случај на инвестициите во постоечки капацитети за производство на етерични масла / парфеми и тоалетни препарати / фармацевтски препарати барателот потребно е да достави доказ за имплементирање на стандардите пропишани со Добрата Производна Пракса (Сл. Весник Бр. 156/2007) и Добрата Лабораториска Пракса (Сл. Весник Бр. 94/2010)– Министерство за Здравство (Државен Санитарен и Здравствен Инспекторат на РМ).
- Инвестициите кои се однесуваат за производство на етерични масла / парфеми и тоалетни препарати / фармацевтски препарати треба да бидат во согласност со Добрата Производна Пракса (Сл. Весник Бр. 156/2007) и Добрата Лабораториска Пракса (Сл. Весник Бр. 94/2010).
- Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ за имплементирање на стандардите пропишани со Добрата Производна Пракса (Сл. Весник Бр. 156/2007) и Добрата Лабораториска Пракса (Сл. Весник Бр. 94/2010)– Министерство за Здравство (Државен Санитарен и Здравствен Инспекторат на РМ).

Инвестиции во производство на производи за заштита на растенијата

- Во случај на ннвестициите во постоечки капацитети за производство на производи за заштита на растенијата Барателот потребно е да биде регистриран во Регистарот на правни лица за производство, пласирање на големо и на мало во специјализирани продавници на производи за заштита на растенијата.
- Во случај на инвестиции во воспоставување на нови производни капацитети, инвестициите треба да бидат во согласност со Правилникот за поблиските услови за производство, складирање, пласирање на пазарот на производите за заштита на растенијата, формата и содржина и начин на водење на регистерот (Сл. Весник Бр. 28/2008) како и другите услови согласно Законот за производи за заштита на растенијата (Сл. Весник Бр. 110/2007, 20/2009, 17/2011, 53/2011, 69/2013 и 10/2015), односно Барателот треба да биде регистриран во Регистарот на правни лица за производство, пласирање на големо и на мало во специјализирани продавници на производи за заштита на растенијата на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

Инвестиции во производство на производи за ѓубрива

- Во случај на ннвестициите во постоечки капацитети за производство на ѓубриња, Барателот потребно е да биде регистриран во Регистарот за производство на ѓубриња,
- Во случај на инвестиции во воспоставување на нови производни капацитети, инвестициите треба да бидат во согласност со условите за производство согласно Законот за квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата (Сл. Весник Бр. 27/2014), односно Барателот треба да биде регистриран во Регистарот на производство / пласирање на ѓубриња на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност на храна – (Потврда за регистриран оператор со храна – Агенција за храна и ветеринарство, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши производство на храна за животни)
- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:

  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност на храна како и стандардите за безбедност и здравје на работа.
- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина, А/Б интегрирана еколошка дозвола или поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола – Единица на локална самоуправа или Министерство за животна средина).

  Напомена:

  Доколку Барателот во моментот на поднесувањ на Барањето за финансиска поддршка за мерка 302, има поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола, во тој случај Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави А или Б интегрирана еколошка дозвола.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 550.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Земјоделско стопанство
2. Трговско друштво / трговец поединец
3. Задруга
4. Занаетчија

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од занаетчија во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО треба да биде регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој (Сл. Весник на РМ бр. 49/2010, 53/2011, 126/2012, 15/2013, 69/2013, 106/2013, 177/2014).

   Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано како физичко лице за вршење на дополнителна дејност - земјоделство, како индивидуален земјоделец согласно Закон за пензиското и инвалидското осигурување односно Законор за вршење на земјоделска дејност или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

   Семејните Земјоделските стопанства можат да вршат дополнителна дејност доколку се регистрирани за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство издадено од страна на МЗШВ.
   Решение за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се стекнува доколку се исполнети условите за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема и доколку дејноста е во согласност со одобрените видови на дејности кои можат да се вршат како дополнителна дејност

   - Правилникот за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема за вршење на

дополнителната дејност на семејното земјоделско стопанство (Службен весник на РМ бр.96/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

- Уредба за видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на Семејните земјоделски стопанства и нивниот обем (Службен весник на РМ бр.111/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

Доколку Семејното земјоделско стопанство започнува со вршење на дополнителна дејност, во тој случај Решението за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се доставува на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

КРИЕТРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице на земјоделското стопанство треба да достави соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да доставаат потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

2. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

   Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

Напомена:

Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА” издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА”.

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

3. БАРАТЕЛОТ – ЗАДРУГА основана согласно Законот за Задруги (Сл. Весник на Рм. Бр. 54/2002, 84/2005) и регистрирана во Централниот регистар на Република Македонија. Предложената инвестиција треба да биде во согласност со целите на задругата а кои се наведени во статуот на задругата.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

4. БАРАТЕЛОТ – ЗАНАЕТЧИЈА регистриран согласно Законот за вршење на занаетчиска дејност (Сл. Весник на РМ 62/2004, 55/2007, 115/2010, 36/2011 и 164/2013) во Регистарот на Занаетчии за вршење на соодветната дејност (предмет на инвестицијата) кои задолжително се вршат во затворени простории.
   Инвестицијата треба да се рализира во деловниот објект кој е регистриран во Регистарот на занаетчии за вршење на соодветната занаетчиска дејност .

   Инвестициите поднесени од страна на занаетчија треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на занаетчиска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 87/04).

   Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ).

Тип на инвестиција 30213

ВОСПОСТАВУВАЊЕ И МОДЕРНИЗИРАЊЕ НА ОТКУПНИ ЦЕНТРИ ЗА ШУМСКИ ПРОИЗВОДИ

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектот треба да опфаќа инвестиции во центри за собирање на шумски производи и иститe се во согласност со дефиницијата на шумски производи прифатливи за собирање и посебните барања за собирање на шумски производи кои се дефинирани во Законот за шумите (Сл. Весник на РМ 64/2009, 24/2011, 53/2011, 25/2013, 79/2013, 147/2013, 43/2014 и 160/2014) и соодветните подзаконски акти.

Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 8 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30213.

Барателот задолжително треба да биде регистриран во Регистерот на правни лица – откупувачи, односно за организација и вршење откуп на шумски производи, односно потребно е да бидат исполнети општите услови за вршење откуп според други позитивни законски одредби.
Барателот треба да има регистрирано откупен пункт (пунктови) на територијата на Подружниците на ЈП Македонски шуми каде планира да врши откуп на ДПШ, и централен собирен магацин или преработувачки центар од каде се финализираат производите за пуштање во промет или извоз.

Собирните центри за култивирани печурки и овошје не се прифатливи за финансиска поддршка, бидејќи тие дејности се предмет на финансиска поддршка во мерка 103 од Ипард Програмата 2007-2013.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност на храна – (Потврда за регистриран оператор со храна – Агенција за храна и ветеринарство, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)
- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:
  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност на храна како и стандардите за безбедност и здравје на работа.
- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 450.000 евра во денарска противвредност

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Трговско друштво / трговец поединец
2. Задруга

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од трговско друштво во задруга).

1. **БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ** основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>
Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

2. БАРАТЕЛОТ – ЗАДРУГА основана согласно Законот за Задруги (Сл. Весник на Рм. Бр. 54/2002, 84/2005) и регистрирана во Централниот регистар на Република Македонија. Предложената инвестиција треба да биде во согласност со целите на задругата а кои се наведени во статуот на задругата.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Тип на инвестиција 30214
ПРОМОВИРАЊЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНИ ЗАНАЕТИ

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции во производство на традиционални занаетчиски производи согласно производствените активности и производи кои се наведени во Прилог 3 – "Список на прифатливи традиционални занаетчиски дејности во рамки на мерката 302".
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 9 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30214.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:
  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа.

- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина, А/Б интегрирана еколошка дозвола или

поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола – Единица на локална самоуправа или Министерство за животна средина).

Напомена:
Доколку Барателот во моментот на поднесувањ на Барањето за финансиска поддршка за мерка 302, има поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола, во тој случај Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави А или Б интегрирана еколошка дозвола.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 450.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Земјоделско стопанство
2. Трговско друштво / трговец поединец
3. Занаетчија

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. занаетчија во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО треба да биде регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој (Сл. Весник на РМ бр. 49/2010, 53/2011, 126/2012, 15/2013, 69/2013, 106/2013, 177/2014).

   Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано како физичко лице за вршење на дополнителна дејност - земјоделство, како индивидуален земјоделец согласно Закон за пензиското и инвалидското осигурување односно Законор за вршење на земјоделска дејност или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

   Семејните Земјоделските стопанства можат да вршат дополнителна дејност доколку се регистрирани за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство издадено од страна на МЗШВ.

Решение за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се стекнува доколку се исполнети условите за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема и доколку дејноста е во согласност со одобрените видови на дејности кои можат да се вршат како дополнителна дејност

- Правилникот за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема за вршење на дополнителната дејност на семејното земјоделско стопанство (Службен весник на РМ бр.96/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.
- Уредба за видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на Семејните земјоделски стопанства и нивниот обем (Службен весник на РМ бр.111/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

Доколку Семејното земјоделско стопанство започнува со вршење на дополнителна дејност, во тој случај Решението за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се доставува на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

КРИЕТРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице на земјоделското стопанство треба да достави соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да доставаат потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

2. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата (во прилог на барањето за исплата) треба да достави доказ дека е запишан во евиденцијата на вршители на занаетчиска дејност.

Инвестициите треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на занаетчиска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 87/04).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ).

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>

Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот

промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Барателот за вршење на занетчиска дејност потребно е да има вработено лице со соодветно стручно образование или соодветна стручна оспособеност за вршење на одредени занаетчиски дејности. Доколку барателот достави Решение за упис во евиденцијата на вршители на занаетчиска дејност, не е потребно да се доставува доказ за соодветно стручно образование.
Во случај на воспоставување на нови прозводни капацитети или доколку барателот во моментот на поднесување на барањето за финансиска поддршка не го исполнува критериумот за соодветно образование, барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да има вработено лице со соодветно стручно образование или соодветна стручна оспособеност за вршење на одредени занаетчиски дејности, односно да биде запишан во евиденцијата на вршители на занаетчиска дејност.

3. БАРАТЕЛОТ – ЗАНАЕТЧИЈА регистриран согласно Законот за вршење на занаетчиска дејност (Сл. Весник на РМ 62/2004, 55/2007, 115/2010, 36/2011 и 164/2013) во Регистарот на Занаетчии за вршење на соодветната дејност (предмет на инвестицијата) кои задолжително се вршат во затворени простории.
Инвестицијата треба да се рализира во деловниот објект кој е регистриран во Регистарот на занаетчии за вршење на соодветната занаетчиска дејност .

Инвестициите поднесени од страна на занаетчија треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на занаетчиска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 87/04).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ).

Тип на инвестиција 30215

ПОДДРШКА ЗА УСЛУЖНИ ДЕЈНОСТИ ВО РУРАЛНИ СРЕДИНИ (НЕЗЕМЈОДЕЛСКИ УСЛУГИ)

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции согласно листата на услужни дејности кои се наведени во Прилог 4 – "Список на услужни дејности во рурални средини прифатливи во рамки на мерката 302".
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 10 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30215.

СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИУМИ

Инвестиции во воспоставување на установа за социјална заштита - дневен центар за стари и возрасни лица

Во случај на инвестициите поднесени од страна на Барателот за вршење на Дејности на социјална заштита со сместување и нега треба да бидат во согласност со Правилникот за нормативите и стандардите за простор, опрема , стручни кадри и средства потребни за основање и започнување со работа на установа за социјална заштита - дневен центар за стари и возрасни лица (Сл. Весник на РМ 113/14) - Министерство за Труд и Социјална Политика, односно Бараелот треба да има Одобрение за основање на установа за социјална заштита издадено од страна на Министерство за Труд и Социјална Политика согласно Законот за социјална заштита („Службен весник на Република Македонија" број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави Решение за започнување со работа издадено од страна на

Министерството за труд и социјална политика на РМ согласно Законот за социјална заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14).

Инвестиции во воспоставување на установа за социјална заштита на деца

Во случај на инвестициите поднесени од страна на Барателот за вршење на Дејности на дневна социјална заштита на деца треба да бидат во согласност со Правилник за стандардите и нормативите за вршење на дејноста на установите за деца (Сл. Весник на РМ 28/14) - Министерство за Труд и Социјална Политика, односно Бараелот треба да има Одобрение за основање на установа за социјална заштита издадено од страна на Министерство за Труд и Социјална Политика согласно Законот за социјална заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14).
Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави Решение за започнување со работа издадено од страна на Министерството за труд и социјална политика на РМ согласно Законот за социјална заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14 и 180/14).

ОДОБРЕНИЕТО ЗА ОСНОВАЧ НА УСТАНОВА И РЕШЕНИЕТО ЗА ЗАПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА СО УСТАНОВА ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ТРЕБА ДА БИДЕ ИЗДАДЕНО НА ИМЕ НА ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА МЕРКА 302.

Инвестиции во воспоставување на објекти за вршење на дејност трговија

Во случај на инвестициите во постоечки продажни објекти во кои се врши трговија, Барателот потребно е да има ги има достигнато минимално-техничките услови за вршење на трговија, односно да има поднесено пријава за исполнување на минимално-техничките услови за вршење на трговија и започнување на работа на продажен објект или да има записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на трговија и започнување на работа на продажен објект.

Во случај на инвестиции во воспоставување на нови продажни објекти во кои се врши трговија, инвестициите треба да бидат во согласност со Правилник за минимално техничките услови за деловните простории и простори во кои се врши трговија (Сл. Весник Бр. 21/04, 54/04, 79/07, 93/08).

Инвестиции во услужни дејности кои можат да се вршат како занаетчиски дејности

Инвестициите поднесени од страна за следните дејности кои можат да се вршат како занаетчиска дејност: 45.20, 45.40, 56.21, 93.13, 95.11, 95.12, 95.21, 95.22, 95.23, 95.25, 95.29, 96.01, 96.02 и 96.04. треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на занаетчиска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 87/04).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на занаетчиска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ) за следните дејности кои можат да се вршат како занаетчиска дејност: 45.20, 45.40, 56.21, 93.13, 95.11, 95.12, 95.21, 95.22, 95.23, 95.25, 95.29, 96.01, 96.02 и 96.04..

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:
  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа.

- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 450.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Трговско друштво / трговец поединец
2. Занаетчија

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од занаетчија во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

Напомена:

Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

2. БАРАТЕЛОТ – ЗАНАЕТЧИЈА регистриран согласно Законот за вршење на занаетчиска дејност (Сл. Весник на РМ 62/2004, 55/2007, 115/2010, 36/2011 и 164/2013) во Регистарот на Занаетчии за вршење на соодветната дејност (предмет на инвестицијата) кои задолжително се вршат во затворени простории.
   Инвестицијата треба да се рализира во деловниот објект кој е регистриран во Регистарот на занаетчии за вршење на соодветната занаетчиска дејност .

Тип на инвестиција 30221

ВОВЕДУВАЊЕ НА АЛТЕРНАТИВНИ СИСТЕМИ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции во алтернативните земјоделски активности кои се наведени во Прилог 5 – "Листа на прифатливи алтернативни земјоделски производствени системи".
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 11 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30221.

СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИУМИ

Инвестиции во воспоставување на капацитети за аквакултура

Во случај на инвестициите за аквакултура барателот во моментот на поднесување на барањето за финансиска поддршка потребно е да има обезбедено Дозвола за користење на вода издадена од страната на Министерство за животна средина согласно Законот за водите (("Службен весник на Република Македонија" број 87/08, 6/09,161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13 и 180/14).
Барателот за постоечки капацитети за акавакултура кои се предмет на инвестиција треба да обезбедат дозвола за аквакултура односно во случај за воспоставување на нови капацитети за аквакултура потребно е да се обезбеди дозвола за аквакултура на крајот на реализација на инвестицијата согласно Законот за рибарство и аквакултура („Службен весник на Република Македонија" број 7/08, 47/11, 67/10, 53/11, 95/12, 164/13 и 116/14).

Согласност дадена од страна на сопствениците на парцелите за поставување на доводен цевковод (од тиролскиот зафат до рибниците), доколку парцелите низ кои поминува или е планирано да се постави доводниот цевковод не се во сопственост на барателот или нема право на користење на истите.

Инвестиции за поставување на систем за наводнување

Во случај на инвестициите за поставување на систем за навдонување потребно е да се прибави согласност дадена од страна на сопствениците на парцелите за поставување на доводен цевковод до соодветните парцели на кои е планирано да се постави системот за наводнување, доколку парцелите низ кои поминува или е планирано да се постави доводниот цевковод не се во сопственост на барателот или нема право на користење на истите.

Инвестиции за воспоставување на објекти за обирање и компостирање на органски одпад (не-животинско потекло)

Во случај на инвестициите во собирање и/или преработка на безопасен отпад, Барателот потребно е да има ги има исполнето минималните технички услови за собирање / преработка на отпад односно потребно е да има Одобрение за вршење на соодветната дејност – Министерство за животна средина на РМ согласно Законот за управување со отпад („Службен весник на Република Македонија" број 68/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12 и 163/13), односно во случај на воспоставување на нови капацитети потребно е да ги исполни горенаведените критериуми на крајот на реализација на инвестицијата.

Инвестиции за воспоставување на капацитети за производство на семе или саден материјал

Во случај на инвестициите во производство на семе или саден материјал Барателот потребно е да бидат регистрирани во Регистарот на снабдувачи на семенски материјал / саден материјал – Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство (Управа за семе и саден материјал) согласно Законот за семенски и саден материјал („Службен весник на Република Македонија" број 39/06, 89/08, 171/10, 53/11, 69/13, 187/13 и 43/14).

Напомена:

Потребните услови за запишување во Регистарот на снабдувачи на семенски материјал / саден материјал се пропишани со Правилник за условите што треба да ги исполнува снабдувачот за да се запише во регистарот на семенски материјал и регистарот на саден материјал, содржината и начинот на водење на регистрите и содржината на барањето за запишување (СЛ. Весник на РМ. 08/2007).

Семенски и саден материјал на одделни видови на земјоделски растенија може да се стави во трговија само доколку ги исполнува условите за производство, квалитет и други услови утврдени со Законот за семенски и саден материјал („Службен весник на Република Македонија“ број 39/06, 89/08, 171/10, 53/11, 69/13, 187/13 и 43/14), Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ број 29/05, 81/08, 20/09, 57/10, 17/11, 148/11, 69/13, 43/14 и 158/14) и Законот за Државниот инспекторат за земјоделство („Службен весник на Република Македонија“ број 20/09, 53/11 и 164/13 и 43/14).

Инвестиции за воспоставување на капацитети за производство на расадници за шумски дрва

Во случај на инвестициите во производство на расадници за шумски дрва Барателот потребно е да бидат регистрирани во Регистарот на производители и трговци на репродуктивен материјал од шумски видови дрвја во согласност со Законот за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја (Сл. Весник на РМ 55/2007, 148/2011) – Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Напомена:
Потребните услови за запишување во Регистарот на производители и трговци на репродуктивен материјал од шумски видови дрвја во член 15 од Законот за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја (Сл. Весник на РМ 55/2007, 148/2011).
Репродуктивниот материјал од шумски видови дрвја во производството, употребата и во прометот мора да ги исполнува важечките стандарди за квалитет во согласност со Законот за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја (Сл. Весник на РМ 55/2007, 148/2011).

Инвестиции за воспоставување на одгледувалиште за зајаци, пожави, диви животни на фарма, патки, гуски, мисирки, тетреби, бисерки, ноеви и емуа

Во случја на инвестициите во одгледување на зајаци, пожави, диви животни на фарма, патки, гуски, мисирки, тетреби, бисерки, ноеви и емуа, Барателите треба да имаат регистрирано одгледувалиште во Агенцијата за храна и ветерина на РМ кој е предмет на инвестицијата.
Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој податоците за регистрирано одгледувалипте ги прибавува по службена должност од Агенцијата за храна и ветерина на РМ.
Во случја на инвестициите во одгледување диви животни на фарма, како прифатливи видови на животни и птици се оние кои се наведени во член 5 од Законот за ловство (“Службен весник на Република Македонија” број 26/09, 82/09, 136/11, 1/12, 69/13, 164/13 и 187/13). Листата на прифатливи

видови на животни и птици истотака може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:
  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа.

- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина, А/Б интегрирана еколошка дозвола или поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола – Единица на локална самоуправа или Министерство за животна средина).

  Напомена:
  Доколку Барателот во моментот на поднесувањ на Барањето за финансиска поддршка за мерка 302, има поднесено барање за издавање на А/Б интегрирана еколошка дозвола, во тој случај Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави А или Б интегрирана еколошка дозвола.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 750.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Земјоделско стопанство
2. Трговско друштво / трговец поединец
3. Задруга

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од земјоделско стопанство во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО треба да биде регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој (Сл. Весник на РМ бр. 49/2010, 53/2011, 126/2012, 15/2013, 69/2013, 106/2013, 177/2014).

   Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано како физичко лице за вршење на дополнителна дејност - земјоделство, како индивидуален земјоделец согласно Закон за пензиското и инвалидското осигурување односно Законор за вршење на земјоделска дејност или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

   Семејните Земјоделските стопанства можат да вршат дополнителна дејност доколку се регистрирани за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство издадено од страна на МЗШВ.
   Решение за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се стекнува доколку се исполнети условите за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема и доколку дејноста е во согласност со одобрените видови на дејности кои можат да се вршат како дополнителна дејност

   - Правилникот за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема за вршење на дополнителната дејност на семејното земјоделско стопанство (Службен весник на РМ бр.96/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.
   - Уредба за видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на Семејните земјоделски стопанства и нивниот обем (Службен весник на РМ бр.111/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

   Доколку Семејното земјоделско стопанство започнува со вршење на дополнителна дејност, во тој случај Решението за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се доставува на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

КРИЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице на земјоделското стопанство треба да достави соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да достават потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

2. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

   Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>
Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице треба да обезбеди соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да достават потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

3. БАРАТЕЛОТ – ЗАДРУГА основана согласно Законот за Задруги (Сл. Весник на Рм. Бр. 54/2002, 84/2005) и регистрирана во Централниот регистар на Република Македонија. Предложената инвестиција треба да биде во согласност со целите на задругата а кои се наведени во статуот на задругата.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице треба да обезбеди соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.
Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да достават потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

Тип на инвестиција 30231
ИНВЕСТИЦИИ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА „МАШИНСКИ ПРСТЕНИ“

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос “Листата на рурални средини” (Сл. Весник Бр. 89/2011) и “Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини” (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Инвестицијата односно конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 12 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30231.
Во однос на економско-финансиска способност ќе се оценува само способноста да се надоместат оперативните трошоци на барателот за најмалку пет години по реализација на проектот.

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)
  Напомена:
  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа.
- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 750.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Стопанска интересна заедница
2. Задруга

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од задруга во стопанска интересна заедница).

1. БАРАТЕЛО – СТОПАНСКА ИНТЕРЕСНА ЗАЕДНИЦА основана согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014), односно треба да биде основана на доброволна основа со цел заштита на земјоделските стопанства од не економични инвестиции во вишок на земјоделски машини и опрема и за рационално користење на постоечките земјоделски машини преку давање на услуга на сопственикот на машината и на земјоделските стопанства кои немаат специфични орудија за земјоделско производство.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

2. БАРАТЕЛОТ – ЗАДРУГА основана согласно Законот за Задруги (Сл. Весник на Рм. Бр. 54/2002, 84/2005) и регистрирана во Централниот регистар на Република Македонија за вршење на дејност земјоделско производство, услужни дејности во земјоделството или со производство на инпути за земјоделско производство. Предложената инвестиција треба да биде во согласност со целите на задругата а кои се наведени во статуот на задругата.

   Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Тип на инвестиција 30232

ВОСПОСТАВУВАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРИВАТНИТЕ ВЕТЕРИНАРНИ УСЛУГИ

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Проектите треба да опфаќаат инвестиции во воспоставување и унапредување на ветеринарни услуги а кои се однесуваат само за грижа за здравјето на животните и контролни дејности (вклучувајќи клиничко – патолошки и останати дијагностички дејности во врска со животните и амбулантните дејности за животните) за животни на фарма вршени од квалификувани ветеринари.
Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 13 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30232.
Во однос на економско-финансиска способност ќе се оценува само способноста да се надоместат оперативните трошоци на барателот за најмалку пет години по реализација на проектот.

За инвестициите во вршење на ветеринарна дејност, Барателот треба да има Одобрение за вршење на дејност издадено од страна на Агенција за храна и ветерина на РМ согласно Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија" број 113/07, 24/11, 136/11 и 123/12.)
Во случај на инвестиции во воспоставување на нови капацитети за вршење на ветеринарна дејност Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да има Одобрение за вршење на дејност издадено од страна на Агенција за храна и ветерина на РМ согласно Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија" број 113/07, 24/11, 136/11 и 123/12.).

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:

  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа.
- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 изнесува 450.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>
Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

Тип на инвестиција

30241

ИЗГРАДБА/РЕКОНСТРУКЦИЈА И МОДЕРНИЗИРАЊЕ НА ОБЈЕКТИ ЗА РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

30242

ИЗГРАДБА/РЕКОНСТРУКЦИЈА И МОДЕРНИЗИРАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИ ЗА СМЕСТУВАЊЕ НА ОТВОРЕНО

ЛОКАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИЈА

Проектот е прифатлив за финансирање доколку локацијата на која е планирано да се реализира инвестицијата се наоѓа во рурална средина согласнос "Листата на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011) и "Правилникот за поблиските критериуми за определување на рурални средини" (Сл. Весник Бр. 89/2011), кои можат да се превземат од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

ПРИФАТЛИВИ АКТИВНОСТИ И ТРОШОЦИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ

Изградба/реконструкција и модернизирање на објекти за рурален туризам

- Поддршка на инвестиции за изградба и/или реконструкција на објекти во руралните средини и/или стари традиционални земјоделски објекти (воденици, плевни, итн.) за нудење на услуги за сместување, рурален музеј, минимални санитарно-хигиенски услови, угостителство, дегустација, продажни места, како и инвестиции во придружни рекреативни капацитети;
- Набавка на опрема за достигнување на минималното-техничките услови за работа, комуналии, вклучувајќи обезбедување на инфраструктура и опрема за одржлив употреба на енергија од обновливи извори;
- Набавка и инсталација на опрема за исполнување на еколошките, санитарни и хигиенски стандарди;
- Инвестиции во опрема за рурален сместување, угостителска дејност, дегустации, места за продажба, рурален музеј, како и инвестициите во опрема за дополнителни рекреативни објекти.

Изградба/реконструкција и модернизирање на капацитети за сместување на отворено

- Инвестиции во изградба / реконструкција на места за сместување на отворено (т.е. област за кампување, камп приколки, бунгалови и др), угостителски објекти во руралните средини, обезбедување на санитарни / хигиенските барања, дополнителни рекреативни објекти;
- Набавка на опрема за технички услуги, вклучувајќи обезбедување на инфраструктура за поврзување и опрема за одржлив употреба на енергијата од обновливи извори;
- Набавка и инсталација на опрема и исполнување на еколошките, санитарни и хигиенски стандарди;
- Инвестиции во опрема за сместување на отворено, угостителски услуги и рекреативни објекти

Исто така конкретната набавка е прифатлива за кофинансирање доколку истата е наведена во Прилог 14 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30241 односно Прилог 15 - Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30242 односно.

Проектите поврзани со рурален туризам треба да се однесуваат на воспоставување или модерницација на следните угостилски услуги:

- Сместувачки капацитети (соби, апартмани, пансиони, колиби со самопослужување)
- Угостителски услуги (готвење и послужување на храна)
- Сместување на отворено (кампинг простори, бунгалови, автокампови)
- Комбинирани услуги – сместувачки и угостителски услуги
- Воспоставување на соби за дегустација / продажни места за директна продажба на производите
- Рурални музеи (за претставување на историски, природни, традиционални, образовни, земјоделски и др. Обичаи на руралната средина)
- Рекреативни активности

Инвестициите за воспоставување на рекреативни капацитети треба да бидат како дополнителни капацитети на угостителските услуги за сместување или за исхрана, односно прифатливи рекративни активности се:

- Спортски капацитети
- Велосипедизам / пешачење / опрема за планинарење
- Објекти за чување на коњи, простор за јавање и опрема
- Рибници и опрема за риболов
- Објекти за релаксација (затворени и отворени) и опрема
- Игралишта и опрема
- Зоолошка градина и опрема

- Инвестициите за воспоставување на простории за обуки и семинари треба да се однесуваат за максимум 70 лица и истите треба да претставуваат дополнителна услуга на угостителските капацитети за сместување или за исхрана.

Проекти поврзани со руралниот туризам мора да придонесе за создавање на работни места во руралните области, односно потребно е да се докаже дека е вработено најмалку едно лице во рок од три години по реализација на инвестицијата;

Проектите во инвестиции во изградба / реконструкција на објекти мора да се во склад со традиционалната архитектура на рурална област докажано преку Технички цртежи дизајнирани од страна на овластен архитект и поддржани со фотографски докази за постоечкиот традиционален градежен стил како додаток на апликацијата.

- Технички цртежи мора да биде надополнета со писмен елаборат за градежниот стил и материјалите што се користат на традиционалните објекти во руралната област и / или стилот на градба на најблиската руралните населби за поддршка на изборот на архитектонскиот дизајн на предложената изградба / реконструкција;
- Во случај кога зградата е наведена како заштитеното културно наследство или е во заштитени зони на културното наследство, барањето треба да е во согласност со одредбите утврдени во националното законодавство за заштита на културното наследство.

Инвестициите поднесени од страна на Барателот треба да бидат во согласност со минималните – технички услови за вршење на угостителска дејност кои се пропишани со Правилникот за исполнување на минимални технички услови за вршење на угостителска дејност сл.весник на (Сл. Весник на РМ 16/2006).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави доказ односно записник за исполнување на минималните – технички услови за вршење на угостителска дејност – Министерство за Економија (Државен Пазарен Инспекторат на РМ).

Барателот на крајот на реализација на инвестицијата потребно е да се достави Решение за категоризација во согласност со Правилник за услови за категоризација на објектите за вршење на угостителска дејност (С. Весник на РМ 16/2006) – Министерство за Економија (Комисија за категоризација)

МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

Барателот при поднесување на Барањето за користење на средства за мерка 302 потребно е да достави доказ дека се исполнети следните стандарди за:

- Безбедност на храна – (Потврда за регистриран оператор со храна – Агенција за храна и ветеринарство, доколку барателот поседува функционален објект за исхрана кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)
- Безбедност и здравје при работа (Записник за исполнување на стандардите за безбедност и здравје при работа – Државен инспекторат за труд, доколку барателот поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот се врши соодветната дејност)

  Напомена:

  Во случај на нови инвестиции Барателот на крајот на реализација на инвестиција односно во прилог на барњето за исплата задолжително треба да достави соодветен доказ дека се исполнети стандардите за безбедност и здравје на работа и/или стандардите за безбедност за храна).
- Заштита на животната средина – (Решение за одобрен елаборат за заштита на животна средина.

ПРИФАТЛИВА ВРЕДНОСТ ЗА КО-ФИНАНСИРАЊЕ

Минималната прифатлива вредност на инвестиција по поднесено Барање за финансика поддршка изнесува 3.000 евра во денарска противвредност.

Изградба / Реконструкција и модернизирање на објекти за рурален туризам.Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 за подмерка 30241 изнесува 550.000 евра во денарска противвредност.

Изградба / реконструкција и модернизирање на капацитети за сместување на отворено

Максималниот износ на прифатливи трошоци по корисник за целокупниот временски период за имплементација на ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 за подмерка 30242 изнесува 450.000 евра во денарска противвредност.

ПРИФАТЛИВИ БАРАТЕЛИ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Земјоделско стопанство
2. Трговско друштво / трговец поединец
3. Физичко лице

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од физичко во трговско друштво).

1. БАРАТЕЛОТ – ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО треба да биде регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој (Сл. Весник на РМ бр. 49/2010, 53/2011, 126/2012, 15/2013, 69/2013, 106/2013, 177/2014).

Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано како физичко лице за вршење на дополнителна дејност - земјоделство, како индивидуален земјоделец согласно Закон за пензиското и инвалидското осигурување односно Законор за вршење на земјоделска дејност или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

Семејните Земјоделските стопанства можат да вршат дополнителна дејност доколку се регистрирани за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство издадено од страна на МЗШВ.
Решение за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се стекнува доколку се исполнети условите за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема и доколку дејноста е во согласност со одобрените видови на дејности кои можат да се вршат како дополнителна дејност

- Правилникот за стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема за вршење на дополнителната дејност на семејното земјоделско стопанство (Службен весник на РМ бр.96/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

- Уредба за видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на Семејните земјоделски стопанства и нивниот обем (Службен весник на РМ бр.111/2010) може да се превземе од интернет-страната на Агенцијата www.pa.gov.mk.

Доколку Семејното земјоделско стопанство започнува со вршење на дополнителна дејност, во тој случај Решението за вршење на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство се доставува на крајот на реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА КАПАЦИТЕТ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И КАПАЦИТЕТИ ЗА ИСХРАНА

- Капацитетот за внатрешна сместување на земјоделското стопанство не смее да биде повеќе од 10 соби (вклучувајќи апартмани) и за сместување на максимум 30 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот за сместување на отворено на земјоделското стопанство не смее да биде повеќе од 10 сместувачки единици и за сместување на максимум 30 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот за угостителска дејност мора да бидат организирани за послужување исклучиво на доручек во согласност со капацитетите за сместување.

<u>Напомена:</u>
Во случај на нови инвестиции или инвестиции во реконструкција на постоечки објекти, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно проектираниот капацитет наведен во скиците (фаза архитектура) од одобрената проектна документација. во случај на инвестиции со кои не се врши реконструкција на постоечки објекти односно се врши само набавка на опрема, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно податоците од поднесеното барање за исполнување на минималните технички стандарди односно условите за категоризација како и врз основа на записници за утврдување на фактичката состојба за исполнување на соодветните стандарди и услови.

КРИЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Носителот / одговорното лице на земјоделското стопанство треба да достави соодветен доказ за завршено минимум средно образование или високо образование -диплома или друг доказ односно сертификат за посетена обука релевантна за инвестицијата издаден од страна на надлежните стручни

институции за обука, образовни и истражувачки институции и јавни советодавни услуги.

Барателите кои не ги исполнуваат горенаведените критериуми за образование односно стручна оспособеност, потребно е да доставаат потпишана изјава дека барателот се согласува да учествува на професионална обука релевантна за инвестицијата, односно на крајот на реализација на инвестицијата ќе биде обезбеден соодветен доказ за стручна оспособеност.

2. **БАРАТЕЛОТ – ТРГОВСКО ДРУШТВО / ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ** основано согласно Законот за трговски друштва (Сл. Весник на Рм. Бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014 и 138/2014) и регистриран во Централниот регистар на РМ.

Барателот задолжително треба во вкупниот капитал да нема повеќе од 25% удел од страна на државата.

Барателот задолжително треба да биде рангиран во категорија на микро или мало претпријатие.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Трговските друштва или Трговците поединци се прифатливи како баратели доколку истите се рангирани во категорија на микро или мало претпријатие согласно доленаведените критериуми.

Категорија	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	или	Биланс на состојба
Мало	<50	≤ € 10 милиони		≤ € 10 милиони
Микро	< 10	≤ € 2 милиони		≤ € 2 милиони

<u>Напомена:</u>
Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА ПРЕТХОДНАТА ГОДИНА" издаден од Централен Регистар на Република Македонија.

За јавниот повик 01/2015 за утврдување на големината на барателите ќе се користат податоци „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА ЗА 2014 ГОДИНА".

Ново формираните претпријатија кои немаат завршна сметка, ке се рангираат врз база на истите критериуми но во согласност со проекцијата на годишниот промет, билансот на состојба и проектираниот број на идни вработувања наведено во Деловниот план или Техничкиот предлог проект.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА КАПАЦИТЕТ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И КАПАЦИТЕТИ ЗА ИСХРАНА

- Капацитетот за внатрешна сместувањето не смее да биде повеќе од 30 соби за сместување на максимум 50 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот за сместување на отворено не смее да биде повеќе од 30 сместувачки единици и за сместување на максимум 90 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот на угостителскиот објект / објектот за дегустација може да бидат организирани за послужување на храна на максимум 70 гости.

Напомена:

Во случај на нови инвестиции или инвестиции во реконструкција на постоечки објекти, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно проектираниот капацитет наведен во скиците (фаза архитектура) од одобрената проектна документација. во случај на инвестиции со кои не се врши реконструкција на постоечки објекти односно се врши само набавка на опрема, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно податоците од поднесеното барање за исполнување на минималните технички стандарди односно условите за категоризација како и врз основа на записници за утврдување на фактичката состојба за исполнување на соодветните стандарди и услови.

КРИЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Барателот - за секој угостителски објект мора да определи одговорно лице (директор, управник, шеф и слично) на угостителскиот објект. Одговорното лице, покрај исполнувањето на општите услови за засновање на работниот однос, утврдени со закон, мора да има и најмалку средна стручна подготовка.

За вршење на угостителска дејност во објектите за исхрана барателот мора да има вработено лице со најмалку средна стручна подготовка од областа на угостителството.

Напомена:

Доколку барателот не поседува функционален објект кој е предмет на инвестиција и во истиот не се врши соодветната дејност Барателот треба да

достави доказ за соодветно образование или стручна оспособеност по реализација на инвестицијата односно при поднесување на Барањето за исплата.

3. БАРАТЕЛОТ – ФИЗИЧКО ЛИЦЕ. треба да биде запишан во Регистарот на вршители на угостителска дејност кој го води градоначалникот на соодветна општина, односно во случај на инвестиции во воспоставување на нови угостителски капацитети барателот треба на крајот на реализација на инвестицијата да биде запишан во Регистарот на вршители на угостителска дејност.

КРИТЕРИУМИ ЗА ГОЛЕМИНА НА КАПАЦИТЕТ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И КАПАЦИТЕТИ ЗА ИСХРАНА

- Капацитетот за внатрешна сместување на земјоделското стопанство не смее да биде повеќе од 10 соби (вклучувајќи апартмани) и за сместување на максимум 30 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот за сместување на отворено на земјоделското стопанство не смее да биде повеќе од 10 сместувачки единици и за сместување на максимум 30 лица (невклучувајќи ги дополнителните кревети за деца), и/или
- Капацитетот за угостителска дејност мора да бидат организирани за послужување исклучиво на доручек во согласност со капацитетите за сместување.

<u>Напомена:</u>
Во случај на нови инвестиции или инвестиции во реконструкција на постоечки објекти, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно проектираниот капацитет наведен во скиците (фаза архитектура) од одобрената проектна документација. во случај на инвестиции со кои не се врши реконструкција на постоечки објекти односно се врши само набавка на опрема, капацитетот на угостителските објекти за сместување и на угостителските објкети за исхрана се утврдува согласно податоците од поднесеното барање за исполнување на минималните технички стандарди односно условите за категоризација како и врз основа на записници за утврдување на фактичката состојба за исполнување на соодветните стандарди и услови.

КРИЕРИУМИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

За вршење на угостителска дејност во објектите за исхрана барателот мора да има најмалку средна стручна подготовка од областа на угостителството
Барателот - Угостител како одговорно лице (директор, управник, шеф и слично) за дадениот угостителски објект мора да има завршено најмалку средна стручна подготовка.

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА КОРИСНИЦИ

- Одговорното лице/Управителот на правното лице, кој го застапува правното лице во постапката пред Агенцијата, треба да е во редовен работен однос во правно лице кое се јавува како барател на финансиската поддршка или да е ангажиран со договор не пократок од времетраењето на Договорот за финансиска поддршка.
- Барателот мора да демонстрира континуитет на работењето во текот на најмалку пет години по реализација на инвестицијата.
    - За проекти кои имаат вкупни прифатливи трошоци **под € 50.000** можностите за вработување и финансиската одржливост мора да се демонстрира преку **Технички Предлог Проектот**. Истиот представува поедноставена верзија на деловен план преку кој што барателот ке ги представи расходите и приходите од инвестицијата и ке ја покаже економската одржливост на инвестицијата. Упатството за изработка на Техничкиот Предлог Проект може да се превземе од интернет страната на Агенцијата. www.pa.gov.mk

      За проекти кои имаат вкупни прифатливи трошоци **над 50.000 €** економско-финансиската одржливост и можност за вработување во руралните средини треба да се демонстрира преку **Деловен План**;

Напомена: Барателот мора да демонстрира во Деловниот план/Техничкиот Предлог Проект создавање на услови / можности за вработувања како резултата на дејноста која се врши и е предмет на инвестиции.

А) Понуди за набавка на производ/и со вредност помала од 10.000 ЕВРА во денарска противвредност.

- За производ/и со вредност помала од 10.000 ЕВРА во денарска противвредност потребно е да се достави една понуда која треба да содржи: име на добавувачот, број на понуда, адреса и телефон на добавувачот, даночен број и жиро - сметка, оригинал печат и потпис, име на субјектот за кого е наменета понудата, детална техничка спецификација, количина, единица мерка, единечни цени изразени во денари со и без ДДВ по ставки поединечно, процент и износ на ДДВ за сите ставки поединечно, вкупна цена со и без ДДВ за секоја ставка поединечно, вкупен износ на ДДВ (за целата понуда), вкупна вредност со и без ДДВ (за целата понуда), однсоно во ЕВРА за понуди издадеени од странски добавувачи ,не постара од од три месеци сметано од денот на објавување на јавниот повик.

Б) Понуди за набавка на производ/и со вредност поголема од 10.000 ЕВРА во денарска противвредност.

- За производ/и со вредност помала од 10.000 ЕВРА во денарска противвредност потребно е да се достават три понуди кои треба да содржи: име на добавувачот, број на понуда, адреса и телефон на добавувачот, даночен број и жиро - сметка, оригинал печат и потпис, име на субјектот за кого е наменета понудата, детална техничка спецификација, количина, единица мерка, единечни цени изразени во денари со и без ДДВ по ставки поединечно, процент и износ на ДДВ за сите ставки поединечно, вкупна цена со и без ДДВ за секоја ставка поединечно, вкупен износ на ДДВ (за целата понуда), вкупна вредност со и без ДДВ (за целата понуда), однсоно во ЕВРА за понуди издадеени од странски добавувачи, не постара од од три месеци сметано од денот на објавување на јавниот повик.
- Изјава за избор на понуда/понудувач, односно објаснување дадено од страна на барателот за причините за избор на конкретната понуда. Изборот на понудата треба да биде извршен, откако ќе бидат прибавени сите три понуди, односно изјавата за избор на понуда не треба да биде со дата постара од датите на понудите за конкретната набавка за кој е издадена изјавата. Изјавата за изборот на понуда/понудувач се доставува за сите понуди кои изнесуваат повеќе од 10.000 евра во денарска противвредност
- АФПЗРР врши дополнителна проверка на валидноста, начинот на изготвување на понудите (идентичен текст, форма, распоред, фонт, печатни грешки итн.), постоење на рамномерно зголемување односно манипулирање на цените во понудите како и вештачко делење на понудите со цел избегнување на правилото на „три понуди“
-

<u>НАПОМЕНА ЗА ПОНУДИ ЗА НАБАВКА НА ОПРЕМА / ГРАДЕЖНИ АКТИВНОСТИ</u>

1. <u>ИЗВЕДУВАЊЕ НА ГРАДЕЖНИ АКТИВНОСТИ</u>

За инвестициите кои вклучуваат градежни работи и за кои е потребно да се изготви техничка документација Понудите потребно е да бидат изготвени во согласност со предмер пресметката од одобрена техничка документација и тоа:

- Основен проект за изградба /реконструкција /адаптација /пренамена / доградба /надградба / промени во тек на градење (понудите треба да бидат изработени во согласност исклучиво со предмер пресметката од одобрениот Основен проект за изградба /реконструкција /адаптација /пренамена / доградба /надградба / промени во тек на градење), ИЛИ
- Времена состојба/ситуација (понудите треба да бидат изработени во согласност со одобрена предмер пресметка, но со исклучок на

градежните ставките/ позициите или намалени количини за оние ставки.позиции кои се веќе изградени односно реализирани, доколку барателот има изградено дел од градбата и за истата нема одобрение за промени во тек на градење.

2. НАБАВКА НА ОПРЕМА / МЕХАНИЗАЦИЈА

ГЕНЕРАЛНА НАПОМЕНА

За инвестициите кои вклучуваат набавка на опрема, во тој случај понудите треба да бидат споредливи помеѓу себе и тоа да може да се споредат по техничката спецификација или по краен производ односно по краен резултат.
Понудите треба да се прибавени од лица со кои барателот не е поврзан во сопственички и/или од добавувачи кои не се меѓусебно сопственички и/или роднински поврзани, ниту пак во кои се јавуваат исти лица во делот на управувачката структура.
Доколку при прибавување на понудите Имате доказ односно пишана или електронска комуникација со добавувачите, во тој случај целокупната документација (доказите) се доставуваат во прилог на понудите.
Упатството за прибирање на понуди за корисници на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 Можете да го најдете на интернет страната на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој www.ipardpa.gov.mk

НАБАВКА НА ЗЕМЈОДЕЛСКА МЕХАНИЗАЦИЈА (ТРАКТОР)

Понудите кои вклучуваат набавка на земјоделска механизација – (Трактор) треба да бидат споредливи согласно следните три параметри:

- *Кабина*
- *Погон на тркала*
- *Моќност на моторот (КС) со прифатлив праг на отстапување од максимум 5 кс во оснос на избраната понуда*

НАБАВКА НА СИСТЕМ ЗА НАВОДНУВАЊЕ

Понудите кои вклучуваат набавка на систем за наводнување треба да бидат споредливи по површина (м2) за која се однесува систем за наводнување и истата треба да биде наведена во понудите. Исто така Понудите треба да биде изготвени согласно скицата од дистрибуционата мрежа која се доставува во прилог на понудите за секој понудувач.

НАБАВКА НА СЕМЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ

Во Понудите кои вклучуваат набавка на семе и саден материјал треба да биде наведена сортата на семе и саден материјал, односно за набавка на садници за брзо растечки дрва треба да биде наведено и годишниот прираст на дрвна маса изразена во (м3) по 1 хектар површина.

Напомена:
Годишен прираст на саден материјал за брзо растечки видови на дрва чиј не треба да изнесува помалку од 15 m3 по хектар

НАБАВКА НА ПЛАСТИЧНА ФОЛИЈА / ПАНЕЛИ ЗА ПЛАСТЕНИЦИ

Во Понудите кои вклучуваат набавка на пластична фолија / панели треба да биде наведена и трајноста на понудената пластична фолија и/или панели

Напомена:
Пластична фолија или панели треба да бидат направени од крута пластика со трајност од најмалку 5 години

В) Други документи кои се доставуваат во прилог на Понудите:

- Изјава за земја на потекло заверена со оригинал печат и потпис од добавувачот за сите градежни материјали/ставки од понудата, односно за набавка на опрема потребно е покрај земјата на потекло да се наведе и производителот за понудената опрема. Во изјавата за земја на потекло треба да биде наведен бројот на понудата за која се издава и истата да не биде постара од од три месеци сметано од денот на објавување на јавниот повик.
- Лиценца на име понудувачот за изведување на градежни работи соодветно на категоријата на градба која е предмет на инвестиција.

- Доказ за сопственичка структура на странските добавувачит

- Скица од дистрибуционата мрежа, односно шема на разводна мрежа со детален приказ на сите елементи на нивната поставеност и технички карактеристики (должина на црево, дијаметар не цревото итн.) само во случај на инвестициите за набавка на системи за наводнување.

Напомена:
Скица од дистрибуционата мрежа *се доставува доколку инвестицијата вклучува набавка на систем за наводнување.*

- Решение за регистрирање во Регистарот на снабдувачи на семе / саден материјал издадено на понудувачот на семе и саден материјал – (Управата за семе и саден материјал Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство) – КОПИЈА

Напомена:
Решение за регистрирање во Регистарот на снабдувачи на семе и саден материјал се доставува доколку инвестицијата вклучува набавка на семе и саден материјал за винова лоза, овошје, зеленчук и хортикултура.

- Решение за промет и/или производство издадено на понудувачот за регистрација во Регистарот на производители и трговци на репродуктивен материјал од шумски видови дрвја – (Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство) - КОПИЈА.

Напомена:

Решение за регистрирање во Регистарот на производители и трговци на репродуктивен материјал од шумски видови дрвја се доставува во случај на набавка на брзорастечки дрва.

Доколку АФПЗРР утврди дека кај одредени ставки во барањето се појавува некоја од горенаведените неправилности, истите ќе бидат оценети како неприфатливи трошоци и нема да бидат предмет на финансиска поддршка. Доколку овие ставки претставуваат значителен дел од вкупната вредност на инвестицијата, АФПЗРР целосно ќе го одбие барањето

- Да достави доказ дека е сопственик на објектот или има договор за закуп на објектот за минимум од 5 години во случај на инвестиции кои вклучуваат само набавка на опрема. Во случај кога барателот ја изнајмува градбата која е предмет на инвестиција за изградба или доколку се работи за инвестиции во изградба на нови објекти, барателот треба да докаже сопственост или право на користење од најмалку 10 години.

- Во случај на градежни работи на земјоделско земјиште, барателот треба да поседува правосилно одобрение за градба / реконструкција / адаптација/ доградба/ надградба на земјоделско земјиште согласно Закон за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр 135/2007, 18/2011, 148/2011, 95/2012, 79/2013, 87/2013, 106/2013, 164/2013, 39/2014, 130/2014 и 166/2014). Во случај на изградба или реконструкција на објект на градежно земјиште, барателот треба да поседува правосилно одобрение за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба согласно Законот за градење (Сл. Весник на Република Македонија, бр.39/2012 градење (Сл. Весник на Република Македонија, бр. 130/09, 124/2010, 18/2011, 36/2011, 13/2012, 144/2012, 25/2013, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014 и 187/2014) и:

- Копија од ревидирана проектна документација за изградба / реконструкција / адаптација / пренамена / доградба / надградба -/ промени во тек на градење **за одобренија издадени пред 01.11.2013 година, ИЛИ**
- Ревидирана проектна документација во електронска верзија (CD) за изградба / реконструкција / адаптација / пренамена / доградба / надградба / промени во тек на градење - **за одобренија издадени по 01.11.2013 година**

Напомена:

Одобрението се доставува само во случај кога инвестицијата содржи градежни работи. за изградба /реконструкција /адаптација /пренамена / доградба /надградба / промени во тек на градење. Одобрението за изградба /реконструкција /адаптација /пренамена / доградба /надградба / промени во тек на градење треба да биде со важност согласно одредбите од Законот за градење или во согласност со Законот за земјоделско земјиште

- Решение за промена на инвеститор издадено од страна на соодветната единица за локална самоуправа или Министерство за транспорт и врски.

Напомена:

Решение за промена на инвеститор се доставува во случај доколку Барателот е различен од субјектот за кој се однесува Одобрението за градење/реконструкција/ адаптација/доградба/надградба/промени во тек на изградба.

- Времена состојба/ситуација која ќе содржи предмер пресметка за веќе изведените градежни активности заверена од страна на овластено лице

Напомена:

Доколку до датумот на поднесување на барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 е започнато со изградба, односно нема промени во текот на градењето и има изградено одреден дел од објектот за кој е издадено соодветно Одобрение за градење и е предмет на инвестиција, во тој случај потребно е да ѕе достави Времена состојба/ситуација со која ќе се прикажат изведените градежни работи согласно одобрената Предмер - пресметка.

- Во случај кога банката има востановено залог на недвижен имот кој е предмет на инвестиција барателот треба да обезбеди Доказ за редовно измирени обврски кон соодветната банка по основ на договор за кредит.
- Барателот треба да ги има подмирено сите доспеани обврски во однос на даноци и придонеси за здравствено, пензиско и социјално осигурување.
- Барателот треба да ги има подмирено сите обврски кон Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство по основ на склучени договори

- Барателот е должен да достави записник од Државен инспекторат за труд за исполнување на обврските од областа на безбедност и здравје при работа, за објектот кој е предмет на инвестиција и во истиот барателот ја врши соодветната дејност
- Барателот е должен да достави решение за одобрен елаборат за оценка на влијанието врз животната средина за објектот кој е предмет на инвестиција, ИЛИ

  Дозвола или поднесено Барање за Интегрирано Спречување и Контрола на Загадувањето (ИСКЗ дозвола) за објектот кој е предмет на инвестиција прибавено од Министерството за животна средина и просторно планирање, Управата за животна средина или Единицата на локалната самоуправа на чија територија се наоѓа инвестицијата.
- Барателот е должен да достави Потврда за усогласеност на инвестицијата со Стратегијата за локален развој на општината во која се наоѓа инвестицијата, ИЛИ
- Барателот треба да го елаборира во рамките на Техничкиот предлог проект / Бизнис план за придонесот на инвестицијата кон локалниот економски развој на општина во која се наоѓа инвестицијата, Доколку општината сè уште нема донесено Стратегијата за локален развој во времето на поднесувањето на барањето.

Постапка на избор на корисници по мерка 302

Рангирањето ќе се користи за избор на инвестиции на кои ќе им се додели финансиска поддршка само доколку бараната сума на финансиска поддршка е поголема од онаа што е на располагање за определена мерка за конкретниот јавен повик. Бодувањето на барањата за финансиска поддршка во ваквиот случај ќе се користат само за мониторинг цели. Одобрувањето на финансиската поддршка за инвестиции ќе се врши врз основа на критериумите за соодветност без претходно рангирање на сите соодветни инвестиции во еден јавен повик.
Ќе се одобруваат и инвестиции кои согласно бодувањето имаат 0 бодови, доколку се исполнети критериумите за соодветност и доколку бараната сума на финансиска поддршка е помала од онаа што е на располагање за определена мерка за конкретниот јавен повик/финансиска година.“ Изборот на корисниците се врши со проверка на исполнување на условите за користење на средства за инвестиции предвидени со мерката 302.
Во случај кога бараната сума на финансиска поддршка е поголема од онаа на располагање за секоја мерка, рангирањето ќе се одвива на следниот начин:
- Доколку два или повеќе баратели имаат ист број на бодови, рангирањето ќе се врши според приемот на барањето, односно денот, часот и минутата на приемот на комплетното барање за финансиска поддршка во Агенцијата.

- Доколку вкупниот износ на барана финансиска поддршка на рангираните баратели е повисок од расположливите средства, Агенцијата склучува договор за користење на финансиска поддршка со прворангираните баратели чиј вкупен побаран износ е еднаков на расположливите средства.
-Доколку вкупниот износ на бараната финансиска поддршка на последниот од прворангираните баратели делумно ги надминува расположливите средства, Агенцијата ќе предложи склучување на договор за финансиска поддршка во износ до расположливите средства под услов инвестицијата да има економска исплатливост.

Потенцијалните корисници кои ги исполниле условите за стекнување со право на користење на средства се рангираат со бодување:

КРИТЕРИУМ	ПОКАЗАТЕЛ	БОДОВИ АКО ДА	МАКСИМУМ БОДОВИ
Локација на проектот	- ако инвестицијата е предвидена во општини со рурални центри, ридести и планински населби, населби близу граница, економски неразвиени или специфични региони,	15	35
	- ако инвестицијата е предвидена во општина која граничи со Природни заштитени зони	10	
	- ако инвестицијата е предвидена во општина која граничи со локалитети од културно наследство или археолошки локалитети, согласно Законот за заштита на културното наследство	10	
Создавање можности за вработување	- ако инвестицијата дава можност за најмалку 5 до 10 нови вработувања;	15	15
	- ако инвестицијата дава можност за најмалку 3 нови вработувања;	10	
	- ако инвестицијата дава можност за најмалку 1 ново вработување;	5	
Зачувување на традицијата и наследството	- ако инвестицијата ги почитува традиционалните карактеристики на руралната област каде што се наоѓа (традиционален надворешен и внатрешен дизајн, традиционални рецепти, кујна, занаети, итн.)	20	20

Промовирање на партнерски акции	Заеднички проекти во кои спаѓа приватно партнерство меѓу различни рурални економски актери	10	10
Подобрување на половата и старосна структура во руралните области	Инвестиции промовирани од жени	10	20
	Инвестиции промовирани од млади (меѓу 18 и 40 години)	10	
ВКУПНО			100

Бодувањето ќе се користи за избор на проекти преку рангирање во случаите кога бараната сума за финансиска поддршка по примени барања го надминува достапниот буџет наменет за оваа мерка

Еден корисник може да поднесе повеќе барања за користење на средства за инвестиции по мерка 302 доколку претходно одобрените проекти се реализирани и целосно исплатени.

Напомена: АФПЗРР нема да одбива проекти кои ги надминуваат овие износи доколу бараниот износ за кофинансирање е во рамките на максимално дозволениот износ, како што е наведено погоре.

В. Генерални напомени

Исплата на средства се врши по целосна реализација на инвестицијата која мора да е во согласност со Договорот за финансиска поддршка. Корисникот кој има склучен Договор за финансиска поддршка за одобрена инвестиција во целост е одговорен за реализација на одобрената инвестиција.

Финансиската поддршка се исплаќа по принцип на ко-финансирање на реализирани инвестиции во висина до 50% од вредноста на одобрената инвестиција.

Доделената финансиска поддршка е неповратна.

- **Принцип на единечно финансирање** – ИПАРД Програмата финансира типови на инвестиции кои не се финансираат од други грант фондови од ИПА, од Буџетот на РМ или други фондови од донаторски или финансиски институции со цел да се одбегне двојно финансирање на самата инвестиција.
- **Принцип на грант** – Поддршката по овој основ подразбира доделување на неповратни финансиски средства (грант) во висина од 50% од вкупната прифатена инвестиција од кои (75%) од Буџетот на Европската Унија и (25%) од Буџетот на Република Македонија.

- **Принцип на видливост или означување на инвестцијата** – Корисникот е должен во рок од 5 дена од денот на извршувањето на исплатата/последната исплата на видливо место, согласно Прилог 3 на договорот да истакне налепница (големина А или Б) и/или комеморативна плакета на која е наведено дека инвестицијата е финансирана со средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и истата да не ја отстрани за целото времетраење на договорот. Корисникот е должен пред почетокот на спроведување на инвестицијата да постави на видливо место билборд согласно Прилог 3 од НАЦРТ ВЕРЗИЈА од Договор за финансиска поддршка (**Прилог 9**) на кој е наведено дека инвестицијата ќе биде финансирана со средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и истиот да не го отстрани најрано шест месеци по завршување на работите.

Инвестициите мора да ги исполнуваат минималните национални стандарди за заштита на животната средина, јавното здравство, здравјето на животните и растенијата, благосостојба на животните и заштита при работа до моментот кога се донесува одлуката за доделување финансиска поддршка освен за нови инвестиции кога исполнетоста на минималните национални стандарди се бара пред поднесување на барање за исплата.

Општи прифатливи трошоци

Прифатливи трошоци за ко-финансирање се однесуваат на:

а) изградба или обновување на објекти

б) набавка на повеќегодишни насади

в) набавка на нови машини и опрема, вклучувајќи компјутерски софтвер во износ на пазарната вредност на средствата

г) општи трошоци поврзани со прифатливи трошоци наведени во точките а), б) и в) како што се архитекти, инжињери и други консултантски трошоци, физибилити студии, стекнување на патентни права и лиценци во максимален износ од 12% од вкупните прифатливи трошоци наведени во точките а), б) и в) и се во согласност со следните услови:

- за проекти со вкупни прифатливи трошоци на инвестиции наведени во точките а), б) и в) помали од 1.000.000 евра, во денарска противвредност, трошоците за изработка на деловен план не можат да бидат поголеми од 5% од прифатливите трошоци на овие инвестиции.

Новата механизација и опрема треба да потекнува од следните земји:

Земји членки на ЕУ:

Австрија, Белгија, Данска, Финска, Франција, Грција, Ирска, Италија, Луксембург, Германија, Холандија, Португалија, Шпанија, Шведска, Велика Британија, Кипар, Чешка, Естонија, Унгарија, Малта, Латвија, Литванија, Полска, Словачка, Словенија, Бугарија, Романија и Хрватска.

Земји кандидати за ЕУ:

Турција, Србија, Црна Гора и Македонија.

Земји потенцијални кандидати за ЕУ:

Босна и Херцеговина, Косово и Албанија.

Земји од Инструментот за европско соседство и партнерство

Алжир, Ерменија, Азербејџан, Белорусија, Египет, Грузија, Израел, Јордан, Либан, Либија, Молдавија, Мароко, Палестинска самоуправа на Западниот брег и појасот Газа, Сирија, Тунис, Украина, Норвешка, Лихтенштајн, Исланд, Швајцарија и Руска федерација.

Неприфатливи трошоци

Следниве трошоци не се прифатливи за ко-финансирање;

- даноци, вклучувајќи даноци на додадена вредност;
- царини и увозни давачки, или некои други давачки;
- купување, изнајмување или закуп на земја и постојни објекти, независно од тоа дали закупот ќе доведе до пренесување на сопственоста на закупецот;
- казни, финансиски казни и трошоци од судски спорови;
- оперативни трошоци;
- користени машини и опрема;
- банкарски давачки, трошоци за гаранции и слични давачки;
- трошоци за конверзија, давачки и загуби од девизниот курс поврзани со сметката во евра на ИПАРД, како и други исклучиво финансиски трошоци;
- придонеси во натура;
- купување на права за земјоделско производство, животни, годишни растенија и нивно засадување;
- секое одржување, амортизирање и трошоци за наем;

трошоци на јавната администрација во управување и спроведување на помошта, имено оние на оперативната структура и, особено, режиски трошоци, наеми и плати на персоналот ангажиран за активности на управување, спроведување, следење и контрола.

Г. Постапка пред АФПЗРР

Поднесување на барање

По објавување на јавниот повик, од страна на АФПЗРР, за поднесување на барања за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013, потенцијалниот корисник на средствата треба да поднесе „барање за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007 – 2013“ по соодветната мерка. Барањето треба да биде коректно и читливо пополнето на македонски јазик и кирилично писмо. Заедно со барањето треба да бидат доставени и сите пропратни општи и посебни документи соодветно на типот на инвестиција. Барањата, комплетирани со целокупната документација, затворени во плик на кој на горниот лев агол да пишува „НЕ ОТВАРАЈ за јавен повик ИПАРД бр. 01“ како и мерката за која се поднесува барањето, да бидат доставени:

- по препорачана пошта на адреса:

Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и рурален развој

ул. „3-та Македонска бригада“ бр.20 зграда на Македонија Табак блок Ц

1000 Скопје, Република Македонија или

- лично на рака во писарницата на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР), на истата адреса.

Потребните обрасци од „Барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013“ како и „Упатство за корисници на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013“ во кој се содржани сите информации за критериумите, условите за прифатливост на проектите и условите за финансирање и останати информации кои се неопходни за изготвување на барање за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013, во електронска верзија може да се превземат на интернет-адресата на Агенцијата: www.pa.gov.mk.

Напомена:
Барателот може да поднесе повеќе барања по различни мерки за време на еден јавен повик.
Барателот може да поднесе едно барање на еден јавен повик во рамките на една мерка.
Доколку мерката е составена од под-мерки барањето може да содржи елементи од повеќе подмерки.
Доколку барателот повторно поднесува барање по истата мерка, претходниот проект за кој е одобрена финансиска поддршка треба да биде исплатен или за претходниот проект да има решение за одбивање на истиот.

„Под „Општи трошоци“ се подразбираат:

- Општи трошоци за подготовка на деловен план: Консултантски трошоци за подготовка на првични студии, анализи, собирање на податоци, физибилити студии и други плански документи; трошоци за услуги од архитекти и инженери во секоја фаза на планирање: подготовка на идејниот проект, физибилити студии, технички проект, придружни проекти итн.; консултантски трошоци за теренски испитувања кои се состојат од геолошки, хидролошки студии, студии за животна средина, итн.; консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за изработка на деловен план во согласност со објавените Упатства за корисници на ИПАРД Програмата 2007-2013; други трошоци за собирање на дополнителни документи и дозволи

- Општи трошоци за спроведување на проектот: Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за давање на техничка помош за управување со проект во текот на спроведувањето на проектот (не повеќе од три стручни лица); трошоци за услуги на архитекти и инженери за надзор на работи за изградба / реконструкција на локацијата каде што се гради проектот извршен од страна на лиценциран надзорен инжинер на проектот и градежен ревидент; трошоци за давање на конструкторски услуги

- Општи трошоци за стекнување на патентни права и лиценци

- Трошоци за публицитет и информирање за инвестицијата: Дизајн на материјалот за публицитет и информирање; печатење на за конструкција на билборди.

Трошоците за изработка на деловен план изработка на проектна и друга техничка докуменатција, надомест за консултантски услуги, изработка на физибилити и слични студии, техничко-технолошки елаборати, елаборати за животна средина купување на патентни права и лиценци, се прифатливи доколку се направени по 01.01.2007 година.

Доколку за општите трошоци се бара финансиска поддршка од АФПЗРР потребно е истите да бидат детално разложени на експерти, извршени активности по експерт, потребни работни часови или денови по активност/експерт, цена на чинење на час или ден по активност/експерт, патни трошоци (доколку ги има) .

Понуди за општи трошоци се доставуваат доколку општите трошоци не се

исплатени и понудите за консултантски услуги и изработка на Деловен план треба да се прибавени од лица кои не се јавуваат како понудувачи на предметот на инвестицијата.

Фактури за општи трошоци се доставуваат доколку општите трошоци се исплатени, меѓутоа истите за да бидат прифатливи треба да се настанати по 1 јануари 2007, и да се изготвени/обезбедени од лица кои не се јавуваат како понудувачи на предметот на инвестицијата.

Обработка на барање и избор на корисници

По направената контрола за комплетност на барањето, веродостојност на податоците дадени во барањето и неговата прифатливост согласно со критериумите следува рангирање на поднесените проекти со бодување. По извршената контрола на фактичката состојба на терен од страна на АФПЗРР, потенцијалниот корисник ќе биде писмено известен за прифаќање или одбивање на неговото барање. Доколку барањето биде оценето позитивно и прифатено, АФПЗРР до потенцијалниот корисник испраќа "Решение за распределба на финансиски средства".

Против решенијата на АФПЗРР не е дозволена жалба и истите се конечни во управна постапка. Против решенијата на АФПЗРР може да се поведе управен спор. Поведувањето на управниот спор не го одлага извршувањето на решението (член 20 од Законот за основање на Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој („Службен весник на Република Македонија" бр.72/07 и 05/09)).

Склучување на договор

Со решението за распределба на финансиски средства, АФПЗРР го известува потенцијалниот корисник дека во рок од 30 дена треба да дојде во просториите на АФПЗРР да потпише „Договор за финансиска поддршка" со АФПЗРР (**Прилог 9** на ова упатство). По потпишување на договорот потенцијалниот корисник може да отпочне со реализација на проектот. Договорот се потпишува во 4 (четири) идентични примероци од страна на корисникот и директорот на АФПЗРР, од кои по два примерока добива секоја од договорните страни.

Обработка на барање за исплата и постапка за одобрување на исплата

Откако ќе биде завршена инвестицијата, крајниот корисник треба да достави барање за исплата. Барањето за исплата е пропратен документ на договорот потпишан помеѓу корисникот и Агенцијата. Заедно со барањето за исплата треба да се достави и останатата документација поврзана со направените трошоци (фактури, налог ПП-30, извод од банка) и останати документи наведени во самото барање за исплата. Документите кои ќе бидат доставени од

страна на корисникот треба да бидат заверени со потпис и печат од органот/фирмата која ги издава.

Барање за исплата е унифициран образец кој што крајните корисници го добиваат при потпишување на договорот, за мерките 101, 103 и 302. Барањата за исплата исто така ќе бидат достапни за подигнување во просториите на Агенцијата и од интернет страната www.pa.gov.mk.

Барањата за исплата се доставуваат согласно временскиот рок даден во договорот. Корисникот е обврзан своерачно или електронски да го пополни барањето за исплата и да ги наведе фактурите/про-фактурите кои ги доставува до Агенцијата, притоа наведувајќи за која мерка и тип на инвестиција го поднесува истото.

Проверката на финансиската документација се извршува исклучиво на оригинали или копии заверени на нотар при што во случај да се доставени оригинални документи во текот на постапката за одобрување на исплата Агенцијата е должна да ги испратат истите до крајниот корисник. Истите ќе бидат означени со печат на Агенцијата како би се избегнало понатамошно двојно финансирање.

Доколку документите кои се пропратни кон барањето за исплата се достават после рокот, барањето ќе биде одбиено и договорениот износ на финансиска поддршка нема да биде исплатен.

Доколку се настанати промени во барањето за исплата т.е се набават активности кои не се предмет на договорот, а притоа не е поднесено барање за анекс на договор, истото барање нема да биде исплатено, или ќе биде делумно исплатено во зависност од ефектот кој настаната промена ќе го има врз целокупната инвестиција која е предмет на договорот.

Доколку корисникот не се придржува кон одредбите од договорот кои се однесуваат на рокот на реализација на инвестицијата, треба да се има во предвид дека сите активности настанати пред потпишување на договорот (освен трошоците направени за интелектуални услуги) нема да се дел од финансиската поддршка. Сите активности набавени пред рок т.е. пред потпишување на договорот нема да бидат предмет на инвестиција. Исто така сите набавени и исплатени активности после рокот на реализација на инвестицијата или во рокот на доставување на барањето за исплата нема да бидат предмет на финансиска поддршка.

После административната проверка доколку барањето за исплата е комплетно и соодветно, предметот ќе биде проверен на лице место од страна на овластени лица на Агенцијата кои имаат за цел да ја проверат реализацијата на инвестицијата во целост и во согласност со договорот. По извршената контрола на лице место, ќе биде изработен извештај во кој детално ќе биде опишана фактичката состојба утврдена на лице место. Истиот треба да биде потпишан од страна на лицата кои ја вршат контролата и од самиот корисник или овластено лице од страна на корисникот. Во случај на забелешка на извршената контрола, корисникот има право истата да ја наведе во извештајот.

После извршената контрола, доколку се констатира дека инвестицијата е реализирана во целост и во согласност со договорот, се продолжува со постапката за одобрување на исплата. Доколку се констатира неусогласеност на процесот на реализација на инвестицијата во целост и во согласност со договорот се продолжува постапката за одбивање на барањето за исплата.

Откако ќе биде одобрена исплатата, Агенцијата издава решение за одобрување на исплата. Доколку биде одбиено барањето за исплата, Агенцијата издава решение за одбивање.

Со решението крајниот корисник ќе биде известен за сумата која му е одобрена т.е одбиена.

Сите одобрени и исплатени инвестиции ќе бидат предмет на контрола во период од 5 години после извршената исплата со цел да констатира оддржливоста и непроменетоста на инвестицијата согласно договорот.

Сите исплатени инвестиции ќе бидат објавени на интернет страната на Агенцијата со цел да се запази одредбата за транспарентност на постапката, а притоа ќе биде запазени одредбите за заштита на личните податоци на сите корисници на средствата од ИПАРД Програмата.

Д. ОСТАНАТИ ПРИЛОЗИ

Прилог 1 - Список на прифатливи активности за преработка на храна

Производство на прехрамбени производи Описно	НКД Рев. 2
Производство на мед и пчелин восок	01.49 Одгледување на други животни
Работа на кланиците кои се занимаваат со колење, обработување и пакување на месо и живина:говедско, свинско, јагнешко, зајачко, овчо, итн и/или живина Топење на маст и останати масти за исхрана од животинско потекло или од живина Преработка на животински изнутрици	10.11 Преработка и конзервирање на месо 10.12 Преработка и конзервирање на живинско месо
Производство на сушено, солено и чадено месо Производство на месни производи: колбаси, салами, паштети,	10.13 Производство на животинско и живинско месо
Подготовка и конзервирање на свежа риба, мекотели и лушпари(сушење, готвење, чадење, солење, саламурење, кавијар)	10.20 Преработка и конзервирање на риба, мекотели и лушпари
Производство на овошен џем, мармалад, желе, компоти, кори од овошје и други делови од растенија во шеќер, суво овошје, овошни сокови и друго конзервирано овошје Преработка на печурки Пржење на ореови плодови, производство на паста од ореови плодови Преработка на зеленчук: мелење на пипер, традиционално конзервирање на зеленчук ("ајвар", "пинџур", "лутеница", "малиџано" и други традиционални мешавини од варен зеленчук и паштети), конзервирање зеленчук (во масло или оцет), варен зеленчук , сушен зеленчук; Производство на концентрати од свежо овошје и зеленчук	10.32 Производство на сокови од овошје и зеленчук 10.39 Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук
Производство и преработка на растителни масла: сончогледово семе масло, маслени семки, маслодајно семе, маргарин итн.	10.41 Производство на масла и масти 10.42 Производство на маргарин и слични масти за јадење
Производство на млечни производи:јогурт,	10.51 Преработка на млеко и производство

кисело млеко, сирење (бело сирење, меко сирење, кашкавал), путер, млечни намази, изварка (т.е. урда), павлака, сурутка	на сирења
Мелнички производи: Мелење на жита:производство на брашно, гриз, прекрупа или топчиња од пченица, 'рж, овес, пченка и други жита Обработка на ориз:производство на бланширан, мелен, полиран, глазиран, делумно сварен или конвертиран;производство на брашно од ориз Мелење на зеленчук: производство на брашно од сушен мешункаст зеленчук, корен или трупка или од ореови плодови за јадење	10.61 Производство на мелнички производи
Пекарски производи: Производство на пекарски производи: леб и кифли, печива, колачи, слатки пити, вафли, бисквити и други суви пекарски производи, без разлика дали се слатки или солени	10.71 Производство на леб, слатки (колачи, торти) во свежа состојба и бисквити (кекси) 10.72 Производство на двопек и бисквити; производство на конзервирани слатки и печива
Тестенини производи: Производство на традиционалните тестенини како "јуфки", "тарана", "кадаиф", кнедли и слични тестенини производи, без разлика варени или неварени или полнети	10.73 Производство на макарони, њоки, кускус и слични тестенини
Производство на билен чај Мешавини на чај, производство на екстракти и преработки базирани на чај, пакување чај вклучувајќи пакување чај во кесички, производство на лековити билки (нане, вербена, камилица и итн.)	10.83 Преработка на чај и кафе
Производство на зачини Производство на оцет	10.84 Производство на зачини и други додатоци

Производство на пијалоци

Описно	НКД Рев. 2
Производство на вино и алкохолни пијалоци од грозје или од овошје, пиво	11.01 Дестилирање, прочистување и мешање на алкохолни пијалоци 11.02 Производство на вино од грозје 11.03 Производство на јаболковина и вина од друго овошје 11.04 Производство на други недестилирани ферментирани пијалаци 11.05 Производство на пиво

Прилог 2 - Список на прифатливи активности за преработка на непрехрамбени производи

Описно	НКД Рев. 2
Производство на трупци за потребите на индустријата која се темели на преработка на дрво Производство на трупци кои се користат во необработена форма како што се:јамски потпори (дрва), столбови за ограда, наменски стапови Собирање и производство на дрво за добивање енергија Собирање и производство на шумски отпадок од сечење дрва за енергија Производство на дрвен јаглен (ќумур) во шума на традиционален начин	02.20 Искористување на шумите
Производство на готова храна за домашни животни, вклучувајќи и концетрирана и дополнителна храна за животните Подготвување на неизмешана (посебна) храна за домашни животни	10.91 Производство на готова храна за животни на фарма (домашни животни)
Производство на готова храна за домашни миленици, вклучувајќи кучиња, мачки, птици, риби итн Обработка на отпадот и остатоците од кланица за производство на храна за домашни животни	10.92 Производство на готова храна за домашни миленици
Пилење, рамнење и машинска обработка на дрво, Сечење (на парчиња), лупење и стружење на трупци, Производство на дрвени железнички прагови, Производство на	16.10 Пилење и стружење на дрво

несоставена дрвена граѓа за патоси Производство на дрвена волна, дрвено брашно, деланки, ленти, Сушење на дрво Импрегнирање или хемиска постапка со дрво со користење на заштитни средства или друг материјал	
Производство на тенки фурнир листови за употреба како фурнири за правење шпер-плочи, плочи и панели и за други намени: -рамнење (мазнење), боење, преслекување, импрегнирање, зајакнување зацврстување (со хартија или текстилна поткрепа од ткаенина) -правење на облици (форми) со мотиви Производство на шпер-плочи, фурнирани панел плочи и слични ламинирани дрвени табли и листови Производство на т.н. ориентирани иверки, како и други видови иверки и плочи-влакнатици Производство на средно густи плочи-влакнатици, како и други плочи-влакнатици Производство на збиени(густи) дрва Производство на залепени(прицврстени ламинирани дрва и ламиниран фурнир	16.21 Производство на фурнир и други плочи од дрво
Производство на производи од дрво наменети првенствено за употреба во градежништвото: -греди, коси греди за покриви, покривни потпорни греди -залепени(прицврстени), ламинирани и метално поврзани, како монтажни дрвени покривни потпирачи (главни греди) - врати, прозорци, капаци и нивни рамки, кои содржат или не метални елементи, како што се:шарки (на врата), брави, итн. -скали, огради -дрвени декоративни елементи, интарзија, шиндра Производство на монтажни згради и нивни елементи, претежно од дрво, како на пр. сауна Производство на мобилни куќи Производство на дрвени прегради(освен самостоечки)	16.23 Производство на друга градежна столарија и подови
Производство на сандаци за пакување, кутии,	16.24 Производство на дрвена амбалажа

гајби, барабани и слична амбалажа од дрво Производство на палети, палети во вид на сандаци и други товарни табли од дрво Производство на буриња, бочви, каци и други бочварски производи од дрво Производство на барабани (калеми) за кабли од дрво	
Производство на брановидна хартија и картон Производство на амбалажа од брановидна хартија и картон Производство на картонски кутии на склопување Производство на амбалажа од цврсти блокови Производство на останата амбалажа од хартија и картон Производство на вреќи и кеси од хартија Производство на канцелариски фасцикли за акти и сл.	17.21 Производство на брановидна хартија и картон и на амбалажа од хартија и картон
Производство на етикети Производство на филтер хартија и картон Производство на бобини, шпулни, поклопци, итн. од хартија и картон. Производство на кутии од картон обликувани за јајца и други обликувани целулозни производи за пакување, итн.	17.29 Производство на други предмети од хартија и картон
Производство на екстракти од природни ароматични продукти Производство на миризливи мешавини за произведување на парфеми и храна Производство на парфеми и тоалетни препарати: -парфеми и тоалетни води -препарати за разубавување и шминкање -препарати за маникир и педикир Производство на козметички сапуни Преработка на ботанички производи (мелење, сортирање, дробење) за фармацевска	20.53 Производство на етерички масла 20.42 Производство на парфеми и тоалетни препарати 21.20 Производство на фармацевтски препарати
Производство на вештачки ѓубрива: -основни или сложени азотни, фосфорни или калиумови вештачки ѓубрива -уреа, сурови природни фосфати и сурови	20.15 Производство на вештачки ѓубрива и азотни соединенија

природни калиумови соли Производство на производи на азотни соединенија: -азотни и сулфоазотни киселини, амонијак, амониум хлорид, амониум карбонат, нитрати и нитрати на калиум Производство на шалитра со тресет како основна состојка Производство на шалитра од смеси (мешавина) на природна земја, песок, глина и минерали	
Производство на инсектициди, родентициди, фунгициди, хербициди, акарициди, молусциди, биоциди Производство на средства против 'ртење, средства за регулација на растот на растенијата Производство на средства за дезинфекција (за земјоделството и друга употреба) Производство на други хемикалии за земјоделството неспомнати на друго место	20.20 Производство на пестициди и други агрохемиски производи
Производство на столови и седишта за канцеларии, работилници, хотели, ресторани и јавни места Производство на столови и седишта за театри, кина и сл. Производство на специјален мебел за продавници:тезги, мебел за излози, сталажи, итн. Производство на канцелариски мебел Производство на лабораториски клупи, столчиња и други лабораториски седишта, како и лабораториски мебел (на пр.катедри и маси) Производство на мебел за цркви, училишта и ресторани: -ресторански колички, како што се количка за десерт, количка за храна	31.01 Производство на канцелариски мебел и мебел за продавници
Производство на кујнски мебел	31.02 Производство на кујнски мебел

Прилог 3 - Список на прифатливи традиционални занаетчиски дејности во рамки на мерката 302

Производство на облека

Описно	НКД Рев. 2
Производство на облека од кожа или композитна кожа вклучувајќи кожни индустриски предмети како што се престилки за заварување	14.11 Производство на кожна облека
Производство на останата горна облека од ткаен, плетен и хеклан текстил, неткаен текстил итн., за мажи, жени и деца: палта, комплети, костуми, јакни, панталони, здолништа итн. Шиење по нарачка Производство на делови за горе -споменатите производи	14.13 Производство на друга горна облека
Производство на облека за бебиња, облека за џогирање, скијачки одела, костуми за капење итн. Производство на шапки и капи Производство на друг прибор за облекување: ракавици, појаси, шалови, машни, вратоврски, мрежи за коса итн. Производство на капи од крзно Производство на обувки од текстил без ѓон Производство на делови за гореспоменатите производи	14.19 Производство на други предмети и прибори за облека
Производство на производи изработени од крзно: крзнена облека и прибор, составени крзна како што се парченца, плочи и ленти итн., разновидни производи од крзно: ќебиња, килими, табуретки, индустриски крпи за полирање	14.20 Производство на предмети од крзно
Производство на чорапи, вклучувајќи и сокни (куси чорапи), трико-чорапи и хула-хоп чорапи	14.31 Производство на плетена и хеклана облека
Производство на плетена и хеклана облека и други готови предмети: пуловери, џемпери, елеци и слични производи	14.39 Производство на друга плетена и хеклана облека

Производство на кожа и слични производи од кожа

Описно	НКД Рев. 2
Штавење, боење и доработка на кожа Производство на антилопски обработена, пергаментно обработена, лакирана или метализирана кожа Производство на композитна кожа	15.11 Штавење и доработка на кожа; доработка и боење на крзно

стружење, четкање (чистење), штавење, белење, шишање (стрижење) и чепкање (кубење) и боење на кожа со крзно и сурова кожа со влакна	
Производство на куфери, рачни торби и слично, од кожа, кожни остатоци или од кој било друг материјал како што се пластични фолии, текстилни материјали, вулканфибер и картон, каде што е применета иста технологија како за кожа Производство на седла и сарачки производи Производство на неметализирани каивчиња за рачни часовници (од ткаенина, кожни, пластични) Производство на разни производи од кожа или парчиња од составена кожа: појаси за возење, прибор за пакување итн. Производство на кожни врвки за чевли Производство на камшици за коњи и камшици за јавање	15.12 Производство на куфери, рачни торби и слични предмети, седла и сарачки производи
Производство на обувки за сите намени, од сите видови материјали и по сите постапки, вклучувајќи и лиење во калапи (види подолу за искпучоците) Производство на делови од кожа за обувки: горни и долни делови, надворешни и внатрешни ѓонови, потпетици итн. Производство на каљачи, сари и сл. производи	15.20 Производство на обувки
Штавење, боење и доработка на кожа Производство на антилопски обработена, пергаментно обработена, лакирана или метализирана кожа Производство на композитна кожа стружење, четкање (чистење), штавење, белење, шишање (стрижење) и чепкање (кубење) и боење на кожа со крзно и сурова кожа со влакна	15.11 Штавење и доработка на кожа; доработка и боење на крзно

Преработка на дрво

Описно	НКД Рев. 2
Производство на дрвени паркетни блокови, ленти итн., споени во панели	16.22 Производство на паркет
Производство на разновидни производи од дрво: дрвени дршки и куќишта за алат, метли, четки, дрвени калапи за чизми и чевли, закачалки за облека	16.29 Производство на останати производи од дрво; производство на предмети од плута, слама и

предмети за домаќинство и кујнски прибор од дрво, дрвени статуи и украси, дрвени макетарии (интарзии) и резбарии, дрвени ковчежиња и кутии за накит, прибори за јадење и слични производи, дрвени калапи, поклопки, бобини (вретена), калеми за конец и слични производи од свиткано дрво останати производи од дрво Преработка на природна плута, произведена од агломерирана плута Производство на артикли од природна и агломерирана плута, вклучувајќи подни прекривки Производство на плетеници и производи од плетарски материјали: подметки, простирки, завеси итн. Производство на кошничарски производи и плетарска стока Производство на трупци и ситна сачма за огрев, направени од пресувано дрво или други материјали како замена (сурогат), како што се кафе и соја Производство на огледало од дрво и рамки за слики Производство на рамки за уметнички платна (канвас) Производство на дрвени делови за чевли (на пр: потпетици и калапи) Производство на рачки за чадори, стапови и сл. Производство на калапи за производство на лулиња за пушење	плетарски материјал

Производство на хартија и производи од хартија

Описно	НКД Рев. 2
Производство на етикети Производство на филтер хартија и картон Производство на бобини, шпулни, поклопци итн., од хартија и картон кутии од картон обликувани за јајца и други обликувани целулозни производи за пакување итн. Производство на новитети од хартија Производство на карти од хартија или картон за употреба на жакард машини	17.29 Производство на други предмети од хартија и картон

Производство на други неметални минерални производи

Описно	НКД Рев. 2
Производство на рамно стакло, вклучувајќи и армирано, боено или матирано	23.11 Производство на рамно стакло
Производство на зајакнато или ламинирано рамно стакло Производство на стаклени огледала Производство на повеќеѕидни стаклени елементи за изолација	23.12 Обликување и обработка на рамно стакло
Производство на шишиња и друга амбалажа од стакло или кристално стакло Производство на чаши за пијалак и друга стока за домаќинствата од стакло или кристално стакло	23.13 Производство на шупливо стакло
Производство на стаклени влакна, вклучувајќи и стаклена волна и неткаени производи од нив	23.14 Производство на стаклени влакна
Производство на неогноотпорни керамички плочки за огништа и ѕидови, мозаик коцки итн. Производство на неогноотпорни керамички подни плочки и плочки за поплочување и обложување	23.31 Производство на керамички плочки и подни плочи
Производство на неогноотпорен градежен материјал од глина: производство на керамички ѕидарски тули, ќерамиди, делови од оџаци, цевки, одводи итн Производство на подни блокови од печена глина	23.32 Производство на цигли, ќерамиди и производи од печена глина за градежништвото
Производство на керамички производи што се употребуваат на маса и други керамички производи за домаќинствата или за тоалет Производство на статуети и други украсни керамички предмети	23.41 Производство на керамички предмети за домаќинствата и керамички украсни предмети
Производство на керамички санитарни уреди, на пр. мијалници, кади, бидеа, тоалетни шолји итн. Производство на други керамички уреди	23.42 Производство на керамички санитарни уреди
Производство на керамички лонци, садови и слични производи што се користат за пренесување или пакување на стока Производство на керамички производи, неспоменати на друго место	23.49 Производство на други керамички производи
Производство на други производи од бетон, гипс, цемент или вештачки камен: статуи, мебел, предмети со плиток и висок релјеф, вазни и украсни садови, жардињери итн.	23.69 Производство на други производи од бетон, гипс и цемент
Сечење, обликување и доработка (обработка) на камен за употреба во градежништвото, на гробишта, во изградбата на патишта, за покривање на покриви	23.70 Сечење, обликување и доработка на камен

итн. Производство на мебел од камен	
Производство на мелнички камења, камења за острење и полирање и помошни природни или вештачки абразивни (брусни) производи, вклучувајќи ги и оние на мека база (на пр.: брусна хартија)	23.91 Производство на абразивни производи

Производство на метали

Описно	НКД Рев. 2
Леење на полуготови производи од железо Леење на одливки од сиво железо Леење на нодуларни (топчести) графитни одливки од железо Леење на производи од ковлива одливка Производство на цевки и шупливи профили и цевки и производи од леено железо	24.51 Леење на железо
Леење на полуготови производи од алуминиум, магнезиум, титаниум, цинк итн. Леење на одливки од лесни метали	24.53 Леење на лесни метали
Леење на одливки од тешки метали Леење на одливки од благородни метали Леење во калапи на одливки од обоени метали	24.54 Леење на други обоени метали

Производство на фабрикувани метални производи, освен машини и опрема

Описно	НКД Рев. 2
Производство на метални врати и прозорци, рамки за врати и прозорци, капаци и порти(капии) Метални делови за катно припојување	25.12 Производство на метални врати и прозорци
Производство на резервоари, цистерни и слични метални контејнери, инсталирани како уреди за складирање и/или кои се користат за производство Производство на метални контејнери за компримиран или течен гас	25.29 Производство на други цистерни, резервоари и садови од метал
Ковање, пресување, штанцување и валање на метали Металургија на прав: производство на метални предмети непосредно од метален прав со загревање (синтерување) или под притисок	25.50 Ковање, пресување, штанцување и валање на метали; металургија на прав
Пресвлекување, анодизирање итн. на метали Термичка обработка на метали Флемање и отстранување на мустаќи, пескарење со песочен млаз, полирање на метал во барабан и	25.61 Обработка и пресвлекување на метали

чистење на метали Боење и гравирање на метали Пресвлекување на метал со неметални материјали: пластифицирање, емајлирање, лакирање итн. Зајакнување (зацврстување), полирање на метал	
Производство на прибор за домаќинствата како што се ножеви, вилушки, лажици итн. Производство на останати артикли за сечење: секачи и секирчиња, бричови и ножиња за бричење, ножички за сечење, поткастрување и шишање Производство на сечила, мечеви, бајонети итн.	25.71 Производство на сечила
Производство на катанци, брави, клучеви, шарки и сл. и метални предмети за згради, мебел, возила итн.	25.72 Производство на брави и шарки
Производство на ножеви и листови за сечење за машини или за механички апарати Производство на рачен алат како што се: клешти, шрафцигери итн. Производство на неелектричен рачен алат за земјоделството Производство на пили и сечила за пили, вклучувајќи и сечила за кружни и верижни пили Производство на потрошни алати за рачен алат, без оглед дали се електрични или не, производство на потрошни алати за машини-алатки: бургии, пробивачи, ножови за глодање итн. Производство на алати за преси Производство на ковачки алат: чекани, наковални итн Производство на моделирани кутии и калапи (освен калапи за инготи) Производство на менгеме, алати за стегање	25.73 Производство на алати
Производство на канти, бочви, кофи, кутии	25.91 Производство на сандаци и слична амбалажа од челик
Производство на лименки и конзерви за пакување на производи за исхрана, туби (за пакување) и кутии на расклопување Производство на метални затворачи	25.92 Производство на амбалажа за пакување од лесни метали
Производство на метални кабли, вплетени јажиња и слични производи Производство на неизолиран метален кабел и изолиран кабел кој не може да се користи како	25.93 Производство на жичани производи, синџири и пружини

спроводник на електрична енергија Производство на пресвлечена жица и жица со јадро Производство на производи изработени од жица: бодликава жица, огради од жица, решетки, мрежи, ткаенини (платна) и др. Пресвлечени електроди за електролачно заварување Производство на шајки и игли Производство на пружини (освен пружини за часовници): лиснати пружини, спирални пружини, пружини за торзиони лостови, листови за пружини Производство на синџири, освен синџири за електричен трансмисиски пренос	
Производство на производи од метал за домаќинствата: рамни производи: чинии, тацни итн., шупливи производи: тенџериња, котли итн., производи за ручек: чаши, чинии итн., тенџериња, тави и други неелектрични садови за користење на трпеза или во кујна, мали рачни кујнски уреди и прибор, метален прибор за чистење, производство на вградливи елементи од цинк: жлебови за покриви, кади, лавабоа, садови за перење и слични производи Производство на метални производи за канцелариска употреба, освен мебел Производство на сефови, каси, армирани врати итн. Производство на различни производи од метал: производство на бродски пропелери и сечила, котви, ѕвона, прицврстувачи за составување на железнички шини, спони, копчи и куки, метални скали, метални знаци, вклучувајќи и знаци за патишта, производство на украси за ташни Производство на перманентни метални магнети Производство на метални вакумирани бокали и шишиња Производство на метални значки и метални војнички симболи Производство на метални виклери, метални рачки и други делови од метал за чадор, чешел	25.99 Производство на други фабрикувани метални производи, неспомнати на друго место

Производство на саати и часовници

Описно	НКД Рев. 2
Производство на саати и часовници од сите видови, вклучувајќи и часовници за инструмент-табли Производство на кутии и орманчиња за саати и часовници, вклучувајќи ги и оние од благородни метали Производство на апарати за бележење на времето и опрема за мерење, бележење и прикажување на временските интервали на друг поинаков начин со помош на механизам на часовникот или со синхронизиран мотор, како што се: паркинг-часовници, часовници, мерачи на време и дата, мерачи на процесите Производство на временски и други уреди за покренување со работа (движења) на саати и часовници или со синхронизиран мотор: временски брави Производство на компоненти за саати и часовници: делови за сите видови на саати и часовници, федери, лежиштен камен, бројчаници, стрелки, плочи, мостови и други делови, кутии и орманчиња за саати и часовници од сите материјали	26.52 Производство на саати и часовници

Производство на мебел

Описно	НКД Рев. 2
Производство на каучи, каучи кревети и каучи фотељи Производство на маси и столови за градини Производство на мебел за спални соби, дневни соби, градини итн. Производство на кабинети за машини за шиење, ормарчиња за телевизори итн. Завршна обработка на мебелот како што е тапацирање на масите и столовите Завршна обработка на мебелот како што е боење, полирање и тапацирање	31.09 Производство на друг мебел

Производство на други производи

Описно	НКД Рев. 2
Производство на обработени бисери Производство на обработени скапоцени и полускапоцени камења, вклучувајќи ја и	32.12 Производство на накит и слични производи

обработката на камењата со индустриски квалитет, како и вештачките скапоцени или полускапоцени камења Обработка на дијаманти Производство на накит од благородни метали или основни метали обложени со скапоцени метали или со скапоцени или полускапоцени камења, или комбинација на скапоцени метали со скапоцени или полускапоцени камења или други материјали Производство на златарски предмети од благородни метали или базични метали обложени со скапоцени метали: садови (плитки, длабоки), предмети за опремување на тоалети, канцеларии и бироа, предмети за религиозна употреба итн. Производство на технички и лабораториски предмети од благородни метали (освен инструменти и нивни делови): садови за топење метал, шпатули, аноди за галванизирање итн. Производство на ремчиња за часовници од скапоцени метали, манжетни, каивчиња за часовници и табакери Гравирање лични предмети од скапоцени и нескапоцени метали	
Производство на бижутерија: прстени, бразлетни, огрлици и слични примери на накит изработени од базични метали обложени со благородни метали, накит кој содржи имитација на камења како што е имитација на скапоцени камења, имитација на дијаманти и сл. Производство на метални ремчиња за часовници (со исклучок на оние од скапоцени метали)	32.13 Производство на бижутерија и слични производи
Производство на инструменти со жици Производство на клавијатурни инструменти со жици, вклучувајќи го и автоматскиот клавир Производство на оргули, вклучувајќи и хармониуми и слични клавијатурни инструменти со слободни метални пискови Производство на хармоники и слични инструменти, вклучувајќи и усни хармоники Производство на дувачки инструменти	32.20 Производство на музички инструменти

Производство на ударачки музички инструменти Производство на музички инструменти чиј звук се произведува по електронски пат Производство на музички кутии, панаѓурски огули, оргули на пареа итн. Производство на делови на музички инструменти и дополннителен прибор: метрономи, звучни вилушки, свирки за интонација, картички, плочи и валјаци за автоматски механички инструменти итн.	
Производство на кукли, облека и прибор за кукли Производство на фигурички за игра Производство на играчки-животни Производство на музички играчки Производство на карти за играње Производство на игри за на табла и сл.игри Производство на електронски игри: шаховски игри итн. Производство на модели и макети за забава, електрични возови, комплети за составување итн. Производство на играчки автомати, билјарди, специјални маси за казино игри итн. Производство на предмети за панаѓури, игри за на табла и игри за во соба Производство на играчки со тркала што можат да се возат, вклучувајќи пластични велосипеди и трицикли Производство на сложувалки и сл. игри	32.40 Производство на игри и играчки
Производство на метли и четки, вклучувајќи ги и оние што се составни делови на машини, рачно управувани механички направи за чистење на подови, четки со реси и пердуви, сликарски и молерски четки, валјаци и влошки за бојадисување, четки од сунѓер и други четки, метли итн. Производство на четки за обувки и облека	**32.91 Производство на метли и четки**

Прилог 4 - Список на услужни дејности во рурални средини прифатливи во рамки на мерката 302

Описно	НКД Рев. 2
Поправка и одржување на индустриски машини и опрема, како на пример: острење или монтирање на комерцијални и индустриски сечила и пили; обезбедување на заварувачки услуги и сервис (пр.кај автомобилите); поправка на земјоделски и други тешки и индустриски машини и опрема (пр.вилушки за кревање и друга опрема за ракување, машински алати, комерцијална разладна опрема, опрема за градежништво и рударство)	33.12 Поправка на машини
Услуги на грижа за домашни миленици како што е: исхрана, нега и дресура на домашни миленици	96.09 Останати лични услужни дејности, неспомнати на друго место
Поправка на чези и кочии што ги влечат животни	33.17 Поправка и одржување на други превозни средства
Одржување и поправка на моторни возила: механички поправки,електрични поправки, поправка на електронски системи за вшприцување, редовен сервис, поправки на каросеријата, поправки на делови на моторните возила, миење, полирање, итн., прскање и бојадисување, поправка на ветробрани и прозорци, поправка на седишта за моторни возила. Поправка, монтажа или замена на внатрешни и надворешни гуми Заштита од корозија Вградување на делови и прибор кои не се дел од производниот процес	45.20 Одржување и поправка на моторни возила
Одржување и поправка на мотоцикли	45.40 Трговија со мотоцикли и делови и прибор за мотоцикли, одржување и поправка на мотоцикли
Доставување на храна за одреден купувач на локација која ја одредил купувачот за одреден настан	56.21 Услуги на доставување на храна и пијалоци за посебни прилики (кетеринг)
Дејности како: домови за возрасни и стари лица со сместување и нега, домови за заздравување,	87.10 Дејности на социјална заштита со сместување и нега

останати неги во домови, установи за нега, домови за нега	
Дејности на дневни градинки за деца, вклучувајќи ја и дневната грижа за инвалидизирани деца	88.91 Дејности на дневна социјална заштита на деца
Фитнес, боди-билдинг клубови и објекти	93.13 Објекти за фитнес
Поправка на електронска опрема како што се компјутери и компјутерски машини и периферна опрема. Поправка и одржување на: десктоп компјутери, лаптоп компјутери, дискови, мемориски уреди (USB) и други делови на компјутерот за складирање на податоци, оптички дискови (CD-RW, CD-ROM, DVD-ROM, DVD-RW), принтери, монитори, тастатури, мауси, џојстици и топчиња за позиционирање, внатрешни и надворешни компјутерски модеми, разводна плоча, сервери, скенери, вклучувајќи и бар код скенери, "smart" картички, кациги за виртуална реалност, компјутерски проектори, рачни компјутери (hand-held computers (PDA's)	95.11 Поправка на компјутери и периферна опрема
Поправка и одржување на комуникациска опрема како што е: безжични телефонски апарати, мобилни телефони, модеми, телефакс уреди (факс машини), комуникациско преносна опрема (насочувачи, преносници, модеми), двонасочми радиоуреди, професионални ТВ и видео камери	95.12 Поправка на опрема за комуникации
Поправка и одржување на електронски уреди за широка потрошувачка: телевизори, радиоприемници, DVD плеери/рекордери, CD плеери, видео камери	95.21 Поправка на електронски уреди за широка потрошувачка
Поправка и одржување на апарати за домаќинството: шпорети, ладилници, фрижидери, машини за перење, печки, машини за сушење, собни клима уреди итн. Поправка и одржување на опрема за домовите и градините: косилки за трева, уреди за чистење на снег и лисја, поткаструвачи итн.	95.22 Поправка на апарати за домаќинства како и опрема за домови и градини

Поправка и одржување на обувки и производи од кожа: поправка на чизми, чевли, патни торби и слични предмети, ставање на флекници на чевли	95.23 Поправка на обувки и производи од кожа
Тапацирање, поправка и одржување на мебел и покуќнина вклучувајќи го и канцелорискиот мебел	95.24 Поправка на мебел и покуќнина
Поправка на часовници, саати и нивни делови како што се куќиштата на саатите од сите видови материјали, поправка на механизми за саати, хронометри итн. Поправка на накит	95.25 Поправка на рачни часовници, саати и накит
Поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата, како што се: - поправка на велосипеди - крпење и преправка на облека - поправка на спортска опрема (освен спортско оружје) и опрема за кампување - поправка на книги - поправка на музички инструменти (освен оргули и историски музички инструменти) - поправка на играчки и слични предмети - поправка на останати предмети за лична употреба и за домаќинствата	95.29 Поправка на други предмети за лична употреба и за домакинствата
Перење и хемиско чистење, пеглање итн., на сите видови облека (вклучувајќи и крзнена) и текстил, со механичка опрема, рачно или со користење на машини за самопослужување, било за граѓаните било за индустриски или комерцијални корисници Собирање и доставување на испрана облека Чистење на килими и простирки, перење на завеси и драперии, во просториите на корисниците или на друго место	96.01 Перење и хемиско чистење на текстилни и крзнени производи
Миење на коса, потстрижување и шишање, правење фризура, боење, нијансирање, виткање, исправање пеглање на коса и слични дејности за мажи и жени Бричење и потстрижување на брадата Масажа на лице, маникир и педикир, шминкање и др.	96.02 Фризерски салони и салони за разубавување
Капење во турски бањи, сауни и бањи на пареа,	96.04 Дејности за нега и одржување на

солариуми, салони за слабеење, салони за масажа итн.	телото

Прилог 5 - Листа на прифатливи алтернативни земјоделски производствени системи

Описно	НКД Рев. 2
Одгледување на печурки и тартуфи и производство на компост за печурки	01.13 Одгледување на зеленчук, дињи и лубеници, коренест и трупкаст зеленчук
Производство на саден материјал за винова лоза, овошје и зеленчук	01.30 Одгледување на саден материјал
Собирање и компостирање на органски одпад (не-животинско потекло)	38.11 Собирање на безопасен отпад 38.21 Обработка и отстранување на безопасен отпад
Хортикултура (одгледување на цвекиња, производство на режани цвекиња, декоративни растенија, цветни пупки, дрва и расадници за производство на саден материјал)	01.19 Одгледување на останати едногодишни насади и посеви
Одгледување на зајаци (диви и домашни); Одгледување на полжави;	01.49 Одгледување на други животни
Одгледување на диви животни;	01.49 Одгледување на други животни
Одгледување на птици за јајца и месо – патки, гуски, мисирки, тетреби, бисерки, ноеви и емуа Одгледување и размножување на пчели производство на матици и легла и сандаци за пчели) и производство на мед и пчелин восок	01.47 Одгледување на живина 0.49 Одгледување на други животни 01.49 Одгледување на други животни
Плантажно одгледување на дрва за сеча и биомаса (брзо растечки дрва);	02.10 Одгледување на шуми и останати дејности поврзани со шумарство
Расадници за шумски дрва	02.10 Одгледување на шуми и останати дејности поврзани со шумарство
Одгледување на новогодишни дрва Одгледување на чили, билки, семиња и други зачински и ароматични растенија	01.29 Одгледување на останати повеќегодишни посеви 01.28 Одгледување на чили, билки, семиња и други зачински и ароматични растенија
Аквакултура – фарми за слатководна риба	03.22 Слатководна аквакултура

Прилог 6- Листа на специфични прифатливи трошоци за подмерка 30211

Создавање на мали капацитети за производство на храна
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови, за обезбедување на материјални услови за постигнување на стандардите за безбедност на храната и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, прочистување на воздух/вода итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на операциите и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Опрема
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата (ЦИП систем/станица)
Опрема за прием на суровини (мерење на тежина, проверка, сортирање итн.) и складирање
Опрема за подготовка на суровина за производство (сечење, сушење, дробење, мелење итн.)
Опрема за производство на мед и пчелин восок
Опрема за колење на живи животни, птици и дивеч
Опрема за преработка на месо
Опрема за подготовка и конзервирање на свежа риба, мекотели и лушпари (сушење, готвење, чадење, солење, саламурење, кавијар)
Опрема за преработка на овошје и зеленчук

Опрема за преработка на печурки
Опрема за преработка на ореови плодови за производство на печени ореови плодови или паста од ореови плодови
Опрема за производство и преработка на растителни масла од семиња, корења
Опрема за преработка на млеко и производство на млечни производи
Опрема за производство на брашно, гриз, прекрупа или топчиња од жито
Опрема за производство на бланширан, мелен, полиран, глазиран, делумно сварен или конвертиран ориз и брашно од ориз
Опрема за производство на брашно од сушен мешункаст зеленчук, корен или трупка или од ореови плодови за јадење
Опрема за слаткарство, пекарство и производство на тестенини
Опрема за мешавини на чај, производство на екстракти и преработки базирани на чај, пакување чај вклучително пакување чај во кесички, производство на лековити билки (нане, вербена, камилица и итн.)
Опрема за производство на зачини
Опрема за производство на оцет
Опрема за производство на вино
Опрема за производство на алкохолни пијалоци од грозје и од овошје вклучително пиво
Опрема за пастеризирање, стерилизирање, конзервирање, полнење, шиширање и друго пакување на производите и складирање
Опрема за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање, преработка, пакување и дистрибуција вклучително и лабораториска опрема и апарати за анализа на производот (со исклучок на мебел и стаклен прибор)
Опрема за отстранување на отпадот, складирање и третман (вклучително за компостирање и производство на нус-производи)
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 7 Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30212

Создавање на активности за непрехранбени производи
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, прочистување на воздух/вода итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии

Опрема за прифатливи активности дадени во Прилог 2
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за подготовка и складирање на суровина
Опрема за активности за искористување на шумите
Опрема за производствени активности за готова храна за животни (вклучително домашни миленици)
Опрема за производствени активности за пилење и стружење на дрво
Опрема за производствени активности за фурнир и други плочи од дрво
Опрема за производствени активности за столарија и подови
Опрема за производствени активности за дрвена амбалажа
Опрема за производствени активности за брановидна хартија и картон и на амбалажа од хартија и картон
Опрема за производствени активности за етерички масла
Опрема за производствени активности за парфеми и тоалетни препарати
Опрема за производствени активности за ботанички производи
Опрема за производствени активности за природни ѓубрива и производи на азотни соединенија со почитување и во согласност со барањата во рамките на националното законодавство за здравјето на растенијата, ѓубрива и заштита при работа
Опрема за производствени активности за пестициди и други агрохемиски производи со почитување и во согласност со барањата во рамките на националното законодавство за
здравјето на растенијата и заштита при работа
Опрема за производствени активности за канцелариски мебел и мебел за продавници и кујнски мебел
Опрема за пакување и етикетирање на готови производи вклучително складирање
Опрема за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање, преработка, пакување и дистрибуција
Опрема за отстранување на отпадот, складирање и третман
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 8 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30213

Воспоставување и модернизирање на откупни центри за шумски производи
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови, за обезбедување на материјални услови за постигнување на стандардите за безбедност на храната и за поставување/чување на прифатливата опрема

Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, прочистување на воздух/вода итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на операциите и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Опрема
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата (ЦИП систем/станица)
Опрема за прием (селектирање, миење, сортирање, класирање, сушење, сечење итн.)
Опрема за пастеризирање и стерилизирање
Опрема за складирање (полици, метални конструкции, дрвени палети, товарање, опрема за растоварање, вилушкари итн.)
Опрема за пакување и етикетирање
Опрема за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање, преработка, пакување и дистрибуција вклучително и лабораториска опрема и апарати за анализа на производ (со исклучок на мебел и стаклен прибор)
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)
Опрема за пресување грозје, отстранување на стебла/ дробење

Прилог 9- Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30214

Промовирање на традиционални занаети
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема

Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, прочистување на воздух/вода итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за прифатливи активности дадени во Прилог 4
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата (ЦИП систем/станица)
Опрема за прием на суровина
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за облека
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за кожа и слични производи од кожа
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за преработка на дрво
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за хартија и производи од хартија
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за други неметални минерални производи
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за метали
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за фабрикувани метални производи, освен машини и опрема
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за саати и часовници
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за мебел
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за накит и слични производи вклучително бижутерија и слични производи
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за музички инструменти
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за игри и играчки од хартија или картон
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за метли и четки
Опрема за складирање (полици, метални конструкции, дрвени палети, товарање, опрема за растоварање, вилушкари итн.)
Опрема за пакување и етикетирање
Опрема за отстранување на отпадот, складирање и третман
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 10 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30215

Поддршка за услужни дејности во рурални средини (неземјоделски услуги)
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, прочистување на воздух/вода итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за прифатливи активности дадени во Прилог 5
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема, машини и инсталации за производствени активности за поправка на машини вклучително за поправка и одржување на други превозни средства, поправка на моторни возила и мотоцикли
Опрема за чување и продажба на резервни делови и прибор за мотоцикли
Опрема и инсталации за подготовка на храна и служење на храна (вклучително за превоз на храна - со исклучок на превозни средства)
Опрема и инсталации за дејности на социјална заштита со сместување и нега
Опрема и инсталации за дејности на дневна социјална заштита на деца
Опрема и инсталација за спорт и рекреација за обезбедување на основни услуги за населението во руралните средини.
Опрема и инсталации за поправка на компјутери и периферна опрема, опрема за комуникации, електронски уреди за широка потрошувачка и апарати за домаќинства како и опрема за домови и градини
Опрема, машини и инсталации за поправка на мебел и покуќнина
Опрема, машини и инсталации за поправка на рачни часовници, саати и накит
Опрема, машини и инсталации за поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата: велосипеди, облека, спортска опрема (освен спортско оружје) и опрема за кампување, книги, музички инструменти (освен оргули и историски музички инструменти),

играчки и слични предмети и на останати предмети за лична употреба и за домаќинствата
Опрема, машини и инсталации за поправка на други предмети за лична употреба и за домаќинствата
Опрема, машини и инсталации за перење и хемиско чистење на текстилни и крзнени производи
Опрема и инсталации за фризерници и дејности за разубавување за обезбедување на основни услуги за населението во руралните средини.
Опрема за складирање (полици, метални конструкции, дрвени палети, товарање, опрема за растоварање, вилушкари итн.)
Опрема за следење на квалитет и контрола на квалитет
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 11. - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30221

Воведување на алтернативни системи за земјоделско производство
Набавка на повеќегодишни растенија
Набавка на материјал за садење/калемење и подлоги на винова лоза, овошје (вклучително и сорти на трпезно грозје) и сорти на зеленчук
Набавка на саден материјал за хортикултура
Набавка на саден материјал за брзо растечки видови на дрва чиј годишен прираст изнесува не помалку од 15 m3 по ha
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали / компоненти за изградба/реконструкција на објекти, пластеници (пластична фолија или панели треба да бидат направени од крута пластика со трајност од најмалку 5 години) или на стакленици и поставување на потребната опрема за производство на материјали за садење, хортикултура, шумски расадници
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти/капацитети за фарми за аквакултура за слатководна риба и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на капацитети за одгледување на печурки, тартуфи и производство на компост за печурки и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за собирање и компостирање на отпад и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за одгледување на дивеч, одгледување на зајаци и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти/пластеници (пластична фолија или панели треба да бидат направени од крута пластика со трајност од најмалку 5 години)/стакленици за одгледување на полжави и поставување на потребната опрема

Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за одгледување на птици за јајца и месо и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на сместувалиште за системот за наводнување, земјоделски машини и опрема, складирање на гориво/мазива, капацитети за чување на производи за заштита на растенија, вештачки ѓубрива и опрема за лична заштита
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии и за обезбедување на хигиенски и санитарни услови, за обезбедување на материјални услови за постигнување на стандардите за безбедност на храната и за поставување/чување на прифатливата опрема и за обезбедување на внатрешни пристапни патишта и патна мрежа во рамките на капацитетот, уредување и оградување на просторот околу капацитетот
Земјоделски машини и опрема за производство на материјали за садење на винова лоза, овошје (вклучително и сорти на трпезно грозје) и сорти на зеленчук, хортикултура, шумски расадници (во контролирани услови)
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за заштита на пластеници/стакленици од врнежи од град
Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро-прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација
Опрема за расадување, складирање и манипулација на саден материјал
Опрема за мерење и контрола на температурата, влажност на почвата и воздухот, стерилизација и анализа на почвата , зголемување на концентрација на CO^2, светла, завеси за засенчување
Опрема и машини за беспочвено одгледување (хидропонично, аквапонично)
Опрема за подготовка и мешање на ѓубрива, супстрати, производи за заштита на растенијата,
Опрема и земјоделски машини за обработка (вклучително садење), заштита на посевот, ѓубрење и берба
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за активности во пластеници/стакленици и расадници)
Земјоделски машини и опрема за одгледување насади од дрва за дрвна и био-маса

(брзо растечки), одгледување на новогодишни дрва и шумски расадници (на отворено)
Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро-прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација и производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
Опрема за поставување/подобрување на потпорна конструкција (не се вклучени столбови за означување)
Опрема за складирање и манипулација на саден материјал
Опрема за надворешно мерење и контрола на температура, влажност на почвата и влажност на воздухот
Опрема за заштитни мрежи и покривки, заштита од птици, заштита од гром
Опрема за подготовка и мешање на ѓубриња, производи за заштита на растенијата,
Опрема и земјоделски машини за обработка (вклучително садење), заштита на растенија, ѓубрење и берба
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)
Опрема за одгледување на печурки, тартуфи и производство на компост за печурки
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за подготовка, мешање и полнење на супстрат/компост вклучително стерилизација (со исклучок на набавка на компост и мицелиум)
Опрема за инсталации во капацитети за одгледување на печурки (или инкубатори) - (полици, метални конструкции, дрвени палети, товарање, опрема за растоварање, вилушкари итн.)
Опрема за одгледување на печурки контрола на амбиенталната клима вклучително навлажнувачи на воздух, мерење и контрола на температура и влажност на воздух
Опрема за производство на компост за печурки
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата
Опрема за берба на печурки (вклучително товарање, опрема за растоварање итн.)
Опрема за подготовка за пакување (отстранување на оштетени плодови, миење, сортирање, класирање, пастеризирање, сушење, сечење) и за пакување и етикетирање
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Опрема за фарми за аквакултура за слатководни риби
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) опрема за чистење и дезинфекција, складирање на ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор)
Опрема за следење на нивото на кислород и аерација (инјектори на воздух), пумпи за вода на течни горива, компресори или пумпи со страничен канал,
Опрема за мрестење и одгледување на риба (вклучително цистерни или резервоари за риба)
Опрема за подготовка и хранење на риби
Опрема за дезинфекција на вода, филтрација, прочистување на вода, пумпи за вода, отстранување на протеини или отпад (вклучително вентили, цевки и спојки итн.)
Опрема за складирање на свежа риба, ледомати, резервоари заладење, (контејнер, палети, приколки, приколки за ладење) вклучително помошна опрема за складирање за складирање на храна, адитиви и за манипулација, товарање и растоварање, вилушкари, транспортни приколки/контејнери/палети, системи на подвижна лента, опрема за мерење на тежина
Опрема за расекување и чистење на риба, пакување и етикетирање (вклучително управување со отпад, отстранување, складирање и третман на отпад)
Опрема за следење на квалитет, контрола и системи за следење на мрестење, одгледување, складирање и дистрибуција и компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)
Земјоделски машини и опрема за собирање и компостирање на отпад
Опрема за подготвителен третман на органски отпад (дробење, сечење, мешање итн.)
Опрема за компостирање
Опрема за складирање и стоваришна манипулација, товарање и растоварање, вилушкари, транспортни приколки/контејнери/палети, системи наподвижна лента, опрема за мерење на тежина
Опрема за пакување и етикетирање
Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за пост-бербени активности)
Опрема за одгледување на дивеч, одгледување на зајаци и одгледување на птици за јајца и месо
Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на

енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) опрема за чистење и дезинфекција, складирање на ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор)
Опрема за места за одгледување - за оградување на дворните места за одгледување, заградени простори, пасишта, кафези и контрола на движењето (стеги, порти итн.), гнездење, оплодување, сместување на подмладок, карантин и отстранување на животински трупови за дезинфекциони бариери
Опрема за напојување и исхрана, опрема за мерење на тежина,
Опрема за собирање, проверка, сортирање, пакување и обележување на јајца и складирање
Опрема за транспорт на живи животни/птици до кланици
Опрема и специјални машини за подготовка за складирање и за складирање на материјал за постелка, кабаста храна, силажа, зрнести култури и сточна храна, други компоненти за исхрана и хранливи материи и подготовка на храна вклучително опрема и машини за манипулација (товарање и растоварање, елеватори), опрема и машини подготовка на сточна храна, мешавини, мешалки и разнесувачи, опрема за мерење на тежина и транспорт
Опрема и машини за чистење на шталско ѓубре, управување и складирање, товарање и за транспорт на шталско ѓубре
Опрема за обележување на животни и водење на евиденција и компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само прифатливата опрема)
Опрема за одгледување на полжави
Опрема за комуналии (водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, прочистување на вода) и контролирани услови (микро-климатски услови, контрола на квалитет на воздух/вода, влажност, итн.), вклучително практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за одгледувалишта за полжави, заградени простори, кафези вклучително одделни одгледувалишта/заградени простори за гнездење и оградување на одгледувалиштата/заградените простори, рафтови
Опрема за мерење на тежина и мерење на големина на полжав
Опрема за управување со штетници и грабливци
Опрема за исхрана и подготовка на храна, манипулација и складирање
Опрема за мерење и контрола на температурата, влажност на почвата и воздухот, стерилизација и анализа на почвата , светла, завеси за засенчување, навлажнувачи за влажнење на полжави
Опрема за собирање, проверка, сортирање, преработка, пакување и обележување на полжави вклучително и дистрибуција транспортни приколки/контејнери/палети, системи на подвижна лента, опрема за мерење на тежина

Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 12 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30231

Инвестиции за воспоставување на „Машински прстени“
Изградба/или Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на саден материјал, производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита вклучително административни простори
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии и за обезбедување на хигиенски и санитарни услови, за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на внатрешни пристапни патишта и патна мрежа во рамките на капацитетот, уредување и оградување на просторот околу капацитетот
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на оддели за поправка и административен простор
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на работните операции и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Земјоделски машини и опрема
Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за снабдување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема и земјоделски машини за обработка (вклучително садење), заштита на посевот, ѓубрење и берба
Опрема за складирање (полици, метални конструкции, дрвени палети, товарање, опрема за растоварање, вилушкари итн.) и канцелариска опрема
Опрема и инсталации за поправка на земјоделски машини и опрема, вклучително складирање на резервни делови и алати
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење, стерилизација и дезинфекција на опремата и просториите
Опрема за оддели за снабдување со земјоделски инпути (вештачки ѓубриња, семиња и саден материјал, производи за заштита на растенијата, горива и мазива) и оддели за

услуги за изнајмување на земјоделска механизација
Компјутерска опрема и софтвер (поврзани само со управување и сметководство на "машински прстен" и оддели за поправка на земјоделски машини и опрема)

Прилог 13 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30232

Воспоставување и унапредување на приватни ветеринарни услуги
Изградба/или Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за давање на ветеринарни услуги кои вклучуваат давање на услуги поврзани со здравјето на животните во селата, вклучително и помошни простории за собирање и третман на отпад, карантин и отстранување на животински трупови и простории за болничко лекување на животните за време на третманот и за поставување/сместување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучувајќи складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор) и за поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за снабдување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на работните операции и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Опрема
Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за снабдување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење, стерилизација и дезинфекција на опремата и просториите
Опрема за услуги за ветеринарно здравство (опрема за анестезија, следење на витални знаци, хируршка маса и хируршка опрема, светилки, медицински гас, респираторна опрема, рентген апарат за ветеринарна медицина, ваги итн.), вклучувајќи и ветеринарен прибор
Опрема за болничко лекување на животни (боксови, заградени простории, кошари, кафези итн.) и придружна опрема за исхрана, водопој,
Опрема за карантинско сместување и отстранување на животински трупови (вклучувајќи фрижидери)

Лабораториска опрема и апарати за анализа на производ (со исклучок на мебел и стаклен прибор)
Опрема за управување со отпад, отстранување, складирање и третман
Компјутерска опрема и компјутерски софтвер (поврзани само со прифатливата опрема)

Прилог 14 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30241

Изградба/реконструкција и модернизирање на објекти за рурален туризам
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјиште/објекти за обезбедување на сместувачки капацитет (соби, апартмани, пансиони, колиби со само-послужување); угостителски услуги (готвење и послужување на храна), воспоставување на соби за дегустација и продажни места за директна продажба на производите, рурални музеи (за претставување на историски, природни, традиционални, образовни, земјоделски и др обичаи на руралната средина) и за поставување/чување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за поставување/реновирање на придружни рекреативни капацитети (спортски капацитети (затворени и отворени); велосипедизам/пешачење/ планинарење; објекти за чување коњи, простор за јавање; рибници и риболовни инсталации; капацитети за рекреација (затворени и отворени); игралишта; зоолошки градини и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за вклучување на помошни простории (складирање на постелнина, алати за поправка, залихи, итн.) и обезбедување пристапни рампи за инвалиди до објектите/локациите и дополнителни посебни сместувачки и санитарни услови
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за обезбедување на простории за обуки и семинари
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучувајќи складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените), административен простор и за поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постигнување на стандарди за животна средина за третман и прочистување на воздух/вода, управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјиште/објекти за обезбедување локации на отворено вклучително дворно уредување, декорација на градина, градинарски патеки, фонтани, надворешно осветлување, скара на отворено, ботаничка оранжерија, засолништа за седење/одмарање, осматрачници, излетнички маси

и столови итн.
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на работните операции и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Опрема
Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за снабдување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените), опрема за чистење и дезинфекција
Опрема за соби за престој вклучително столарски производи, подни прекривки, телевизори, сателитски приемници, радио, аудио опрема (со исклучок на декоративни додатоци, постелнина, пешкири)
Опрема за угостителство и кујнска опрема вклучително кујнски прибор и прибор за угостителство (со исклучок на предмети за домаќинство и залихи за угостителство), столарија за трпезарии (со исклучок на декоративни додатоци)
Опрема за дворно уредување, декорација на градина, градинарски патеки, фонтани, надворешно осветлување, скара на отворено, ботаничка оранжерија, засолништа за седење/одмарање, осматрачници, излетнички маси и столови итн.
Опрема за обезбедување на рекреативни капацитети-спортски капацитети (затворени и отворени); велосипедизам/пешачење/ планинарење; објекти за чување коњи, простор за јавање; рибници и риболовни инсталации; капацитети за рекреација (затворени и отворени); игралишта; зоолошки градини
Опрема за јавање на коњи и магариња
Опрема за веслање, чамци на дување и педалинки, кануа
Опрема за продажба, соби за дегустација вклучително столарски производи, подни прекривки, (со исклучок на декоративни додатоци, постелнина, пешкири)
Опрема за рурални музеи вклучително столарски производи и производи од камен, подни прекривки, (со исклучок на декоративни додатоци, постелнина, пешкири), вклучително набавка на стари земјоделски алатки, мебел, традиционални предмети за домаќинство, традиционална облека итн.
Опрема за простории за обуки и семинари
Опрема за пристапни рампи за инвалиди на отворено и во затворен простор (вклучително елеватори и лифтови) и посебна санитарна опрема, како и опрема за престој на инвалидни лица;
Опрема за управување со отпад, отстранување, складирање и третман (вклучително опрема за преработка на отпад во нус-производи), станици за филтрирање/пречистување на вода

Компјутерска опрема и компјутерски софтвер (поврзани со прифатливите инвестиции и за управување со дејноста рурален туризам)

Прилог 15 - Листа на прифатливи специфични трошоци за подмерка 30242

Изградба/реконструкција и модернизирање на капацитети за сместување на отворено
Изградба/Реконструкција
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјиште/објекти за обезбедување на сместување на отворено (кампинг простор, бунгалови, автокампови) и придружна угостителска услуга (готвење и послужување на храна), и за поставување/чување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за поставување/реновирање на придружни рекреативни капацитети (спортски капацитети (затворени и отворени); велосипедизам/пешачење/ планинарење; објекти за чување коњи, простор за јавање; рибници и риболовни инсталации; капацитети за рекреација на отворено; игралишта; зоолошки градини и поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за вклучување на помошни простории (складирање на постелнина, алати за поправка, залихи, итн.) и обезбедување пристапни рампи за инвалиди до објектите/локациите и дополнителни посебни сместувачки и санитарни услови
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучувајќи складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените), административен простор и за поставување на потребната опрема
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјиште/објекти за постигнување на стандарди за животна средина за третман и прочистување на воздух/вода, управување со отпад и за поставување/чување на прифатливата опрема
Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјиште/објекти за обезбедување локации на отворено вклучително дворно уредување, декорација на градина, градинарски патеки, фонтани, надворешно осветлување, скара на отворено, ботаничка оранжерија, засолништа за седење/одмарање, осматрачници, излетнички маси и столови итн.
Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта и патна мрежа за извршување на работните операции и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
Опрема

Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за снабдување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените), опрема за чистење и дезинфекција
Опрема за угостителство и кујнска опрема вклучително кујнски прибор и прибор за угостителство (со исклучок на предмети за домаќинство и залихи за угостителство), столарија за трпезарии (со исклучок на декоративни додатоци)
Опрема за дворно уредување, декорација на градина, градинарски патеки, фонтани, надворешно осветлување, скара на отворено, ботаничка оранжерија, засолништа за седење/одмарање, осматрачници, излетнички маси и столови итн.
Опрема за обезбедување на рекреативни капацитети-спортски капацитети (затворени и отворени); велосипедизам/пешачење/ планинарење; објекти за чување коњи, простор за јавање; рибници и риболовни инсталации; капацитети за релаксација (затворени и отворени); игралишта; зоолошки градини;
Опрема за јавање на коњи и магариња
Опрема за веслање, чамци на дување и педалинки, кануа
Опрема за пристапни рампи за инвалиди и посебна санитарна опрема, како и опрема за престој на инвалидни лица;
Опрема за управување со отпад, отстранување, складирање и третман (вклучително опрема за преработка на отпад во нус-производи), станици за филтрирање/пречистување на вода
Компјутерска опрема и компјутерски софтвер (поврзани со прифатливите инвестиции и за управување со дејноста рурален туризам)

ПРИЛОГ 16- Листа на прифатливи работи за мерка 302

ЛИСТА НА ПРИФАТЛИВИ РАБОТИ ЗА МЕРКА 302
Листа на работи за изградба/реконструкција
Активности поврзани со уривање - уривање на постоечки објекти - уривање на постоечки конструкции - превоз на материјали до најблиската депонија - помошни активности
Земјени работи - површински ископ на хумус - ископ на земја - ископ на темели - изградба на камен насип под темелите

- поставување/изведба на темел - транспорт на материјали - помошни активности
Бетонирачки работи - изградба на бетонски темели - поставување на соодветни конструкции - поставување на арматура - изградба на бетонски под, греди, бетонски насип - бетонирачки работи во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - поставување на каналски систем - помошни активности
Ѕидарски активности - ѕидање/поставување ѕидови - хоризонтална и вертикална изолација на објектот - грубо малтерисување на таванот и ѕидовите во објектот - изградба на рамки за прозори и врати - работи во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - изградба на други мали елементи во објектот (оџак, вентилациски систем итн.) - помошни активности
Дрвенарија - изградба на сите елементи поврзани со новиот објект или прилагодување на стариот објект - поставување на дрвени конструкции (темели, греди, покривни конструкции) - дрвенарија во смисла на прекривање на под, оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - воспоставување на мали дрвени конструкции - помошни активности
Фасадерски активности - покривање на фасади - изолација - покривање на ѕидови - поставување на подлога за фасада - поставување на соодветни монтажни елементи - помошни активности
Активности за кровни конструкции - поставување на кровна конструкција зависно од покривниот материјал - кровно покривање - помошни активности

Лимарски активности - изградба на олуци - изградба на атмосферска канализација - заштита од снег - помошни активности
Активности за поставување на керамички елементи - подготвување на база за поставување на керамички елементи - поставување на керамички елементи - завршни активности поврзани со поставување на керамички елементи - помошни активности
Столарија - изградба на прозорци, врати, дрвена ограда, скалила итн. - изградба на дрвени елементи за внатрешно и надворешно уредување - помошни активности
Активности поврзани со поставување на под - поставување на подна основа - поставување на под - завршни активности - помошни активности
Молерски активности - таванско и ѕидно бојадисување - бојадисување на дрвени и метални површини - помошни активности
Браварија - избработка на метални елементи - поставување на метална конструкција - поставување ограда (балкони, скалила итн.) и оградување околу објектот - поставување на соодветни монтажни метални елементи - помошни активности
Активности што вклучуваат камен - изградба на елементи од камен - ѕидање со камен/камени слоеви - изградба на елементи од камен во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - помошни активности
Инсталирање на комуналии - поставување на напојување со електрична енергија - поставување на снабдување со гас - поставување на внатрешна и надворешна електрична инсталација - поставување на систем за одводнување

- поставување на водовод и поставување на резервоари за вода, хидрофори итн. - поставување на внатрешна канализациска мрежа и надворешна за поврзување со секундарна канализациска мрежа или септичка јама/резервоар - поставување септичка јама/резервоар - поставување на внатрешна санитарна опрема - поставување на системи за греење, вентилација, климатизација и системи за прочистување на воздух/вода (системи за греење и ладење), микроклиматски системи - инсталација на опрема за третман на вода и прочистителни станици - помошни активности - поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба - инсталација на други помошни предмети,
Други активности - воведување на возни/паркинг места - воведување на пристапни патишта и патна мрежа - уредување (со исклучок на трошоците за растенија и семиња за хортикултура) - други помошни активности
Листа на прифатливи работи за поставување на опрема
Поставување на прифатлива опрема и машини
Поставување на опрема за практики за заштеда на енергија
Поставување на опрема за користење на обновливи енергии (ветерна, сончева, геотермална, биогас итн.)
Поставување на компјутерска опрема и компјутерски софтвер вклучително сензори
Листа на посебни прифатливи работи за повеќегодишни насади
Чистење на теренот - сечење и изнесување на гранки, - корнење на ќутуци, - чистење на корења, - транспорт на материјалите до најблиското ѓубриште - помошни активности
Подготовка на почвата за садење - длабоко орање, - расчистување на камења, - рамнење, - плитка обработка, - размерување и означување (вклучени се столбови за означување), - отварање на бразди
Садење - копање на дупки, - садење,

- калемење
Активности за поставување - поставување на систем за потпорна конструкција, - поставување на заштитни мрежи или покривки
ОПШТИ ТРОШОЦИ ЗА МЕРКА 302
Листа на општи трошоци за подготовка на деловен план
Консултантски трошоци за подготовка на првични студии, анализи, собирање на податоци, физибилити студии и други плански документи
Трошоци за услуги од архитекти и инженери во секоја фаза на планирање: подготовка на идејниот проект, физибилити студии, технички проект, придружни проекти итн.
Консултантски трошоци за теренски испитувања кои се состојат од геолошки, хидролошки студии, студии за животна средина, итн.
Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за изработка на деловен план (вклучително Технички предлог проект) во согласност со објавените Упатства за корисници на ИПАРД Програмата 2007-2013
Други трошоци за собирање на дополнителни документи и дозволи
Општи трошоци за спроведување на проект
Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за давање на техничка помош за управување со проект во текот на спроведувањето на проектот (не повеќе од три стручни лица)
Трошоци за услуги на архитекти и инженери за надзор на работи за изградба / реконструкција на локацијата каде што се гради проектот извршен од страна на лиценциран надзорен инжинер на проектот и градежен ревидент
Трошоци за давање на конструкторски услуги
Општи трошоци за стекнување на патентни права и лиценци
Стекнување на патентни права
Стекнување на лиценци
Трошоци за публицитет и информирање за инвестицијата
Дизајн на материјалот за публицитет и информирање
Печатење на материјалот за публицитет и информирање
Елементи за конструкција на билборди

ПРИЛОГ 14 - Документи кои ги издаваат „техничките тела“ во структурата на ИПАРД

1. Министерство за животна средина и просторно планирање – Управа за животна средина

Министерството го потврдува исполнувањето на обврските од прописите за животна средина три пати во текот на одобрувањето, исплатата и ex-post контролата на инвестицијата.

Пред одобрувањето на барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 Министерството го потврдува исполнувањето на обврските од прописите за заштита на животната средина, пред исплатата на средствата исполнувањето на ЕУ стандардите за заштита на животната средина, а на ex-post контролата потврдува дека стандардите и понатаму се почитуваат.

Потврдувањето на обврските/стандардите Министерството го врши преку административна контрола од страна на Управата за животна средина и преку инспекциски надзор извршен од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина, а во согласност со важечката законска регулатива и останатите прописи од областа.

Потврдувањето на исполнувањето на ЕУ стандардите за заштита на животната средина пред исплата на финансиската поддршка од ИПАРД Програмата се врши по доставено барање од страна на корисникот, а се издава врз основа на извршен инспекциски надзор од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина со записник за констатирана состојба.

Потврдувањето на стандардите со ex-post контролите следи по доставено службено барање од страна на Агенцијата и истите секогаш се потврдуваат по извршен инспекциски надзор од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина со записник за констатирана состојба.

Корисниците на средства од ИПАРД Програмата 2007 – 2010 година доставуваат барање за потврдување на исполнетоста на ЕУ стандардите до Министерството за животна средина– Управата за животна средина.

Барањето се поднесува во оргинален примерок заверен со административна такса од 50 денари до архивата на Министерството за животна средина и просторно планирање – Управата за животна средина во затворен плик на кој има ознака „Барање за ИПАРД“ Во барањето барателот ги наведува следните податоци: мерка, подмерка, тип на инвестиција и вкупен износ на инвестиција согласно ИПАРД Програмата 2007-2013. Барателот е должен детално да ја опише инвестицијата која е предмет на ко-финансирање од ИПАРД Програмата.

По приемот на барањето истото се доставува до Управата за животна средина.

Управата за животна средина утврдува дали исполнувањето на националните стандарди (издавање на согласност/решение за одобрен елаборат за животна средина или Б-ИСКЗ дозвола) е извршено од страна на Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање или од страна на овластените стручни служби при единиците на локалната самоуправа. По утврдената состојба го препраќа барањето до Државниот инспекторат за животна средина со предлог за вршење на инспекциски надзор во соработка со државен службеник од Управата, доколку согласноста/решението за одобрен елаборат/ИСКЗ дозвола е издадена од Управата односно со предлог за вршење на инспекциски надзор во соработка со овластен инспектор за животна средина од единицата на локалната самоуправа која ја издала согласноста/решението за одобрен елаборат/ИСКЗ дозволата.

При вршењето на инспекцискиот надзор на записник се утврдува исполнувањето на обврските од одобрениот Елаборат за оценка на влијанијата врз животната средина однсно ИСКЗ дозволата и се забележува дека инвестицијата/производната единица/претпријатието се во согласност со прописите од областа на животната средина кои се усогласени со ЕУ прописите од истата област.

За утврдување на исполнетост на стандардите при вршење на ex-post контроли Агенцијата доставува службено барање до Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање. По добиеното барање Управата постапува исто како во точка 5.

При вршење на ex-post контролите исполнетоста на стандардите се утврдува исто како во точка 5 на овој прилог.

Ex-post инспекцискиот надзор може да се изврши истовремено со ex-post контролата извршена од страна на Агенцијата со што на посебен записник ќе се констатира постоечката состојба.

2. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за потребите на барателите на средства од ИПАРД Програмата ги издава следните документи:

1) Потврда за пријавени производни капацитети во Единствен регистар на земјоделски стопанства,
2) Потврда за упис во Националниот регистар на лозови насади,
3) Потврда за подмирени обврски по основ на склучен договор со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство,
4) Потврда за упис во Регистарот на производители на вино,

Барањето за издавање на документација потребна за поднесување на барање по јавен повик за користење на средствата од ИПАРД Програмата 2007-2013 заверено со административна такса од 50,00 денари го поднесуваат потенцијалните баратели за користење на средствата од ИПАРД Програмата 2007-2013 во најблиската подрачна единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Подрачната единица на МЗШВ е должна да обезбеди копии од образецот „Барање“ на видно место во подрачната единица или по барање на барателот.

Барањето се поднесува во три оригинални примероци од кои еден оригинален примерок задржува барателот. Примерокот кој го задржува барателот мора да биде заведен со број и дата на прием и потпис за потврда на приемот оверен со печат.

Во зависност од Барањето ПЕ на МЗШВ ги изготвува и издава документи од точка 1) и 2). Документот од точка 2) ПЕ на МЗШВ го издава во рок од 3 работни дена.

Раководителот на одделението на подрачната единица веднаш по приемот на Барањето, оригиналот (по факс) го проследува до:

- **Секторот за земјоделство**, доколку во барањето се бара документ под точка 3) Потврда за упис во Регистарот на производители на вино

- **Секторот за финансиски прашања**, доколку во барањето се бара документ под точка 4) Потврда за подмирени обврски по основ на склучен договор со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за последната фискална година.

Сите документи наведени во Барањето се издаваат на барателот во подрачната единица каде е примено барањето.

Потврдата за подмирени обврски кон Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство по основ на склучен договор од точка 3) се издава на потенцијални баратели за проверка на статусот по основ на склучен договор со МЗШВ за:

- Договор за концесија за користење на рибите од риболовните води (Закон за рибарство и аквакултура "Службен весник на Република Македонија бр. 7/08, 67/10, 47/11, 53/11 и 95/12");
- Договор за земјоделска механизација по Програмата за зголемување на производство на храна во Република Македонија од Јапонска помош и проектите кои произлегуваат од истата;
- Договор за концесија за користење на дивечот во ловиштето (Закон за ловството "Службен весник на Република Македонија бр.26/09 ,82/09, 136/11 и 1/12");
- Договор за закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост (Закон за земјоделско земјиште "Службен весник на Република Македонија бр.135/07, 17/08 , 18/11, 148/11 и 95/12").

Потврдата од точка 3) се издава во рок од 5 работни дена.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство води регистар за производители на вино, во кој се запишуваат правните и физичките лица кои ги исполнуваат условите за производство на вино согласно Законот за вино ("Службен весник на Република Македонија бр. 50/10, 53/11 и 6/12") врз основа на што се издава **Потврдата за упис во Регистарот на производители на вино** од точка 4). Периодот на издавање на Потврдата за упис во регистарот на производители на вино не смее да надмине повеќе од 3 работни дена од денот на приемот на барањето поднесено од страна на заинтересираните апликанти за поднесување на барање за користење на средствата од ИПАРД Програмата 2007-2013.

1. Агенција за храна и ветеринарство

АХВ за потребите на спроведување на ИПАРД Програмата 2007-2013 по службена должност да ги издава и доставува до АФПЗРР следниве документи:

1. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите за безбедност на храна на Европската Унија,

2. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите на Европската Унија од областа на ветеринарно јавно здравство,
3. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите на Европската Унија од областа на и заштита и благосостојба на животните.
4. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (одгледување на животни).
5. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (безбедност на храна од неживотинско потекло).
6. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (безбедност на храна – ветеринарно јавно здравство).
7. Потврда за усогласеност со стандардите на Европската Унија (безбедност на храна – ветеринарно јавно здравство и благосостојба на животните)
8. Потврда за докажување на хигиена на храна и квалитетот на млекото во согласност со ЕУ стандардите за сирово млеко
9. Потврда за усогласеност со стандардите на ЕУ од областа на благосостојба на животните при колење во кланица
10. Потврда за исполнување на минимум националните прописи за благосостојба на животните на барателот со националните прописи од областа на благосостојба на животните
11. Податоци за одгледувалиште за видови животни за кои АХВ води регистар на одгледувалишта

За издавање на горенаведените документите АФПЗРР по службена должност доставува до АХВ индивидуално барање за издавање на документите од член 2 на овој договор и потребната документација поднесена од Барателот до АФПЗРР, вклучувајќи и детално објаснување потребно за издавање на документите од член 2 став (1) од овој договор.

Горенаведените документите АХВ ги издава по извршена административна контрола, како и по извршена контрола на лице место.

АХВ, доколку е потребно, за издавање на документите може писмено да се обрати до барателот/корисникот и да побара појаснување и дополнување на документацијата. Времето од денот на поднесување на писменото барање до добивањето на одговорот не влегува во рокот од член 3 став (2) од овој договор.

На писмено барање од АХВ, АФПЗРР ќе достави дополнителна документација и писмено објаснување во врска со издавањето на документите.

АФПЗРР се согласува да ги извести потенцијалните баратели/ корисници за начинот на прибавување на документите кои ги издава АХВ за потребите на спроведување на ИПАРД Програмата 2007-2013.